

MTK-ETELÄ-SAVO

VUOSIKERTOMUS 2025

109. TOIMINTAVUOSI

10.3.2026

TOIMINTAKERTOMUS 2025

1. Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Vuosi 2025 oli MTK Etelä-Savossa aktiivisen edunvalvonnan, rahoitusvaikuttamisen ja maaseudun toimintaympäristön parantamisen vuosi. Liitto toi esiin Itä Suomen maatalojen rahoitushaasteita, osallistui sidosryhmäkokouksiin ja vahvisti huoltovarmuus- sekä varautumistyötä.

Toiminnan painopisteet:

- Maatalouden rahoitus ja kannattavuus.
- Varautuminen ja huoltovarmuus.
- Kunta- ja aluevaalit
- Tapahtumat: mm. Mikkeli-Jukola, Elävä maaseutu -messut, Maa- ja metsäpäivä.
- Maaseutunuorten aktiivinen toimintavuosi.

2. Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Ei olennaisia poikkeavia tapahtumia.

3. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Edunvalvonnan tarve kasvaa ja taloudellinen tilanne riippuu jäsenmaksukertymästä.

4. Arvio toiminnan merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Liiton toimintaan kohdistuvat keskeiset riskit liittyvät:

- Jäsenmaksutuloihin: Jäsenmaksukertymä vaikuttaa suoraan liiton taloudellisiin edellytyksiin.
- Henkilöstöön: Pieni henkilöstö tekee toiminnan haavoittuvaksi.
- Luottamushenkilöresursseihin: Toiminnan jatkuvuus nojaa vahvasti aktiivisiin luottamushenkilöihin. Jäsenmäärän kehitys asettaa tälle omat haasteensa.
- Tietojärjestelmiin ja tiedonkulkuun: Järjestelmähäiriöt tai tietoturvaongelmat voivat häiritä jäsenviestintää ja hallintoa.

5. Arvio ja tunnusluvut taloudellisesta asemasta ja tuloksesta sekä muista liiketoiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Liiton itsenäisen toiminnan jatkumiselle ei taloudellisessa mielessä ole lähivuosina esteitä, mutta toiminnan tason ylläpitäminen sisältää haasteita. Vuonna 2025 kirjattiin alas MTK-Puumalan 2019-2020 jäsenmaksusaatavat epävarmoina ja ne kirjattiin varsinaisen toiminnan varainhankinnan kuluksi (tili 7300). Tämä aiheuttaa alijäämäisen tuloksen.

	2025	2024
Kokonaistuotot	287 408,64	293 395,27
Kokonaiskulut	299 001,56	292 064,54
Tilikauden yli-/alijäämä	-11 592,92	1 330,73
Henkilöstökulut (sis. luottamushenkilöpalkkiot)	174 578,99	166 509,94
Taseen loppusumma	726 251,08	759 068,92
Oma pääoma	513 234,92	524 827,84
Omavaraisuusaste	71%	69%
Lyhytaikaiset velat	213 016,16	234 241,08
Jäsentuotot	221 069,03	211 046,56
Jäsenmäärä	5 106	5 223
Jäsentila	2 072	2 201

6. Henkilöstö

Puheenjohtaja: Sanna Hämäläinen.

Tilintarkastaja: BDO Oy.

Toiminnantarkastaja: Juha Roikonen.

Henkilöstö: 2 henkilöä.

Sisällys

TOIMINTAKERTOMUS 2025.....	3
PUHEENJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2025	7
MTK-ETELÄ-SAVON TOIMINTA	9
JOHTOKUNTA, VALIOKUNNAT JA TOIMIHENKILÖT	11
JÄSENET	13
ELINKEINOT	13
VUODEN 2025 TOIMINTA.....	17
LIITTO MAAKUNNALLISENA TOIMIJANA.....	21
KANNANOTOT, KIRJELMÄT JA TIEDOTTEET	22
JÄSENEDET	23
ARVIO TALOUDEN TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	25
KATSAUS TULEVAAN.....	25
Liite 1 MTK-Etelä-Savon luottamushenkilöt 2025	28
Liite 2 MTK-ETELÄ-SAVON TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2025	29
Liite 3 Osaaminen ja hyvinvointi -valiokunta 2025	31
Liite 4 Itä- ja Keski-Suomen lihavalioikunta toiminta 2025.....	35
Liite 5 Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen luomuvaliokunnan toiminta 2025	36
Liite 6 Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta	37
Liite 7 Peltokasvaliokunnan toimintakertomus 2025	38
Liite 8 IKS Erikoiskasvaliokunnan toimintakatsaus 2025	39
Liite 9 Maaseutunuorten toiminta	40
Liite 10 LAUSUNTO Suomen karhukannan hoitosuunnitelmaksi	45
Liite 11 LAUSUNTO Maaseutupoliittisesta selonteosta (yhteislausunto IKS-liitot).....	46
Liite 12 ALOITE MATERIAALIKAUPAN PALAUTTAMINEN YHDISTYSTEN KÄYTTÖÖN (yhteislausunto IKS-liittojen kanssa)	47
Liite 13 LAUSUNTO MTK-KESKUSJÄRJESTÖN SÄÄNTÖTYÖRYHMÄN LUONNOS MTK-YHDISTYKSEN MALLISÄÄNNÖISTÄ.....	48
Liite 14 ALOITE MAATALOUDEN TALOUSHALLINNON ULKOISTAMISESTA SOPIMINEN	49
Liite 15 LAUSUNTO PACT FOR THE EASTERN BORDER REGIONS (yhteislausunto IKS-liitot)	50
Liite 16 Maakuntavaliokunnan lausunto keskusliitolle Maakunnallisen edunvalvonnan kehittämisestä.....	51
Liite 17 TIEDOTE MTK-ETELÄ-SAVON PUHEENJOHTAJA SANNA HÄMÄLÄINEN EHDOLLE MTK:N JOHTOKUNTAAN.....	55
Liite 18 LAUSUNTO Kansallisesta ruokastrategiasta 2040 (yhteislausunto IKS-liitot).....	56
Liite 19 LAUSUNTO ETELÄ-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN 2026-2029 LUONNOKSESTA (yhteislausunto MTK, MHY Etelä-Savo, MTK-Etelä-Savo, liite 21)	57
Liite 20 LAUSUNTO Harjulinja-hankkeen YVA-ohjelmasta (yhteislausunto MTK-Keski-Suomi ja MTK-Pohjois-Savon kanssa)	60

Kuva 1 Pieksämäellä järjestettiin 27.10.2025 MTK:n puheenjohtajatentti. Vasemmalta juontaja Matti Rönkä, Kati Partanen, Antti Kangas, Eerikki Viljanen, Tero Hemmilä, Juha Junnila ja Ilkka Pohjamo.

Kuva 2 Maakuntavaliokunnan kokouksen jälkeen. Vasemmalta Rauli Albert, Petri Pajunen, Sari Lantta, Juha Heinikainen, Heini Utunen, Anna Siiriäinen, Sanna Hämäläinen, Heli Siitari ja Kaisa Ralli.

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2025

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan jatkui edelleen vuonna 2025 ja epävakaus maailman turvallisuustilanteessa jatkoi heikkenemistään. Huoltovarmuuden merkitys korostui entisestään ja tämä näkyi myös Etelä-Savossa varautumiskoulutuksina.

Maatalouden tuottajahinnat nousivat keskimäärin 3,9 % edellisestä vuodesta. Suurin nousu nähtiin naudanlihassa, jonka tuottajahinta nousi 16,6 %. Maidon tuottajahinta nousi 9,5 % vuodentakaiseen verrattuna. Sen sijaan siipikarjan lihasta maksettiin 4,1 %, sianlihasta 3 % ja viljasta peräti 10,2 % vähemmän, kuin edellisenä vuotena. Vaikka naudanlihan hinnassa tapahtui merkittävä nousu, se jää silti alle Euroopan keskitason. Kuluttajille tuotannon heikko kannattavuus näkyikin tyhjinä jauheliyahyllynä. Tuottajat suuntasivatkin katseensa muuhun Eurooppaan, josta oltiin valmiita hakemaan eläviä eläimiä Suomesta ja maksamaan siitä korkeampaa hintaa kuin mitä suomalaiset lihatalot maksavat. Kasvintuotannon heikko kannattavuus johti puolestaan Someron kriisikokoukseen, jossa etsittiin keinoja alan toimintaedellytysten parantamiseksi.

MTK:n keskusliitolle valittiin vuonna 2025 uusi puheenjohtaja. Valinta tehtiin 6 ehdokkaan joukosta ja valituksi tuli Tero Hemmilä Varsinais-Suomesta. Järjestön toisena puheenjohtajana jatkaa Tero Lahti Keski-Suomesta ja kolmantena puheenjohtajana Arto Laine Hämeestä. Keskusliitto aloitti yhdistysten sääntöjen päivittämisen ja vuoden 2027 liittokokoukseen valmistautumisen. Sääntötyö ja liittokokousasiakirjan valmistelu jatkuu vuonna 2026.

Liiton 109. toimintavuosi oli totuttuun tapaan aktiivinen. Vuoden alussa jäsenkirjeissä aloitettiin kertomaan johtokunnan jäsenten terveisiä. Kirjoitukset ovat saaneet jäseniltä positiivista palautetta ja terveisistä on nyt tehty pysyvä käytäntö. Liiton johtokunta jatkoi vuonna 2022 aloitettua strategiatyötä kesäkokouksessaan. Vuoden 2025 teemana oli liiton talouden tarkastelu erityisesti sijoitustoiminnan näkökulmasta. Apuna tarkastelussa käytettiin järjestön Talousjohtajaa Heikki Laurista. Lisäksi johtokunta laati palkkio-ohjesäännön ja perehdytysmateriaalin liiton johtokunnan toimintaan. Strategiatyötä jatketaan edelleen vuonna 2026.

MTK- Itä- ja Keski-Suomen liitot ottivat vahvasti kantaa alan rahoitustilanteeseen. Asiaan liittyviä tapaamisia järjestettiin niin Suomen Pankissa, ministeriössä, kuin Brysselissäkin. IKS- yhteistyön myötä tilanteesta alettiin puhua myös muualla Suomessa. IKS-liitot tekivät myös vahvaa yhteistyötä Itä-Suomiohjelman eteen. Maakunnalliset metsävaliokunnat muuttuivat maakuntavaliokunniksi vuonna 2025. Etelä-Savon maakuntavaliokunnan jäsenet tulevat MTK Etelä-Savon edustajien lisäksi MHY Etelä-Savosta ja MHY Mänty-Saimaasta ja sen sihteerinä toimii MTK:n kenttäpäällikkö Heli Siitari. Valiokunnan toiminta lähti aktiivisesti käyntiin ja yhteistyö on ollut erittäin hedelmällistä.

Etelä-Savon maaseutunuorten toiminta vilkastui entisestään vuonna 2025. Positiivinen vire näkyi manujen tekemässä maakuntavideossa, joka toimii kutsuna Savonlinnassa syksyllä 2026 järjestettävään syysparlamenttiin. Positiivista suuntausta näkyi myös Etelä-Savon tuettujen omistajanvaihdosten määrässä. Vuonna 2023 aloitustukea ei myönnetty laisinkaan. Vuonna 2024, aloitustuki myönnettiin 6 tilalle ja vuonna 2025 13 tilalle. Suunta on oikea ja se on saatava pysyväksi, jotta maakunnan ruoantuotannon tulevaisuus saadaan turvattua.

Haluan kiittää yhdistysten ja liiton luottamushenkilöitä sekä Raulia, että Ninaa edunvalvonnan eteen tehdystä työstä vuonna 2025 ja toivottaa positiivista energiaa edunvalvontatyöhön vuodelle 2026.

Sanna Hämäläinen
puheenjohtaja, MTK-Etelä-Savo

Kuva 3 MMM & MARTO -verkoston tapaaminen 10.9.2025. Oikealta Päivi Nerg, Rauli Albert, Antti Waris, Jari Kauhanen (puuttuu kuvasta, kuvaaja), Jari Rouvinen, Leena Kristeri, Johan Åberg ja Juha Lappalainen.

Kuva 4 Elävä Maaseutu -messut Joroisissa 23.8.2025

MTK-ETELÄ-SAVON TOIMINTA

MTK-Etelä-Savo ry toimii jäsenistönsä taloudellisen ja henkisen hyvinvoinnin turvaamiseksi ja edistämiseksi. Tärkeimpänä tavoitteena on kehittää maatalouden ja maaseutuyrittäjyyden tuotantomahdollisuuksia ja yrittäjien toimeentulon edellytyksiä maakunnassa. Samalla vaikutetaan maaseudun yleisiin asumisen ja elämisen edellytyksiin. Muita keskeisiä toiminnan tavoitteita ovat kotimaiseen ja Euroopan unionin päätöksentekoon vaikuttaminen tuomalla keskusteluun maakunnalle tärkeitä teemoja.

Vaikuttaminen eri tasoilla

MTK:n toiminta koostuu kolmesta tasosta: kuntatason MTK-yhdistyksistä, maakuntatason liitoista ja valtakunnallisesta keskusliitosta ml. lukien EU-tason toiminta. MTK-yhdistykset toimivat pääosin yhden kunnan alueella, mutta kuntarakenteessa tapahtuvat muutokset ovat muodostaneet tilanteita, joissa yhden kunnan alueella voi toimia useampia yhdistyksiä.

Vaikka päätöksenteko sekä niihin vaikuttaminen politiikan eri tasoilla on siirtynyt entistä kauemmaksi jäsentiloista, edunvalvonnan merkitys on kasvanut koko ajan ja sen tarve syntyy edelleen jäsenten tarpeista. Edunvalvonnan pitää olla MTK:n organisaatiossa katkeamaton ketju jäsentilasta yhdistyksen ja liiton kautta keskusliittoon. Edunvalvonnan tarpeet muodostuvat ja sen vaikutukset realisoituvat jäsentiloilla.

Maaseudun elinkeinotoiminnan edellytyksiin ja maaseudulla asumiseen vaikuttavia päätöksiä tehdään valtakunnan ja EU-tason lisäksi edelleen myös kunta- ja maakuntatasolla. Liiton toiminnalla vaikutetaan sekä valtakunnallisen lainsäädännön ja ohjelmien laatimiseen tuomalla esille alueellisia erityispiirteitä ja tarpeita. Liitto vaikuttaa myös tehtyjen päätösten alueelliseen toteuttamiseen, tulkintaan ja soveltamiseen. Tässä tehtävässä on merkittävä rooli myös paikallisilla MTK-yhdistyksillä.

Maakunnan ELY-keskus, aluehallintovirasto, maakuntaliitto, kunnat, yrittäjä- ja ammattijärjestöt, osuuskunnat, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, maaseutukeskukset ja metsäkeskus sekä maatilataloutta lähellä olevat muut viranomaiset (verottaja, maanmittaus yms.), kaupalliset toimijat ja lukuisat muut organisaatiot ovat liiton keskeisiä yhteistyökumppaneita, mutta yhtä lailla myös edunvalvonnan kohteita.

Paikallisten MTK-yhdistysten vastinparina toimivat erityisesti kunnat, mutta myös monet liittotason yhteistyökumppanit paikallisen toimintansa kautta. Liitot ovat myös keskeinen toimija tukemaan ja ohjaamaan yhdistysten toimintaa. Paikallinen MTK-yhdistys on järjestön tärkein kontakti jäseniin.

Vaikuttaminen markkinoihin

Elintarvikeyritysten markkinat ovat kansainvälistyneet, jolloin yritysten toimintaa ohjataan entistä enemmän valtakunnallisella tai kansainvälisellä tasolla. Kaupan ketjut ja ostajayritykset toimivat myös yhä valtakunnallisemmin ja kansainvälisemmin. Harvan yrityksen markkinoita johdetaan maakunnallisesti. Maakunnallinen näkökulma tulee esiin raaka-aineiden hankintojen ohjailussa.

Järjestön tehtävä on omalta osaltaan tukea kaikkia niitä toimintamuotoja, joilla jäsenten on mahdollista saada korkeampaa tuottajahintaa. Tämä pätee niin valtakunnallisiin kuin paikallisiin markkinoihin. Lyhyen toimitusketjun markkinoilla maatalousyrittäjä markkinoi ja usein myös jalostaa itse oman tilansa tuotteet joko suoraan paikallisille kauppoille tai myy ne omilla kauppapaikoillaan. Nämä markkinat luovat tervetulleeseen vaihtoehdon kauppaketjujen ketjuohjatuille myyntikanaville.

Itä- ja Keski-Suomen yhteistyö

Itä- ja Keski-Suomen alueella toimivat MTK-liitot ovat tehneet yhteistyötä jo pitkään. Käytännössä tämä tarkoittaa liittojen yhteisiä valiokuntia, toimihenkilöiden ja luottamushenkilöiden tapaamisia ja kokouksia, yhdessä laadittuja lausuntoja ja kirjelmiä sekä esityksiä mm. keskusliitolle ja ministeriöille. Yhteistyö on perustunut ja lähtenyt liikkeelle asialähtöisesti eli on hoidettu edunvalvonnallisia asioita yhdessä, kun on nähty, että yhdessä tehden on mahdollista saada parempia tuloksia aikaiseksi. Toinen keskeinen syy on ollut päällekkäisten töiden välttäminen eli ei kannata tehdä jotakin asiaa neljää kertaa, kun sen voi tehdä yhdessä ja vaikuttavasti.

Vuonna 2021 Itä- ja Keski-Suomen alueen yhteistyö laajentui Kaakkois-Suomeen (Etelä-Karjala ja Kymenlaakso). Tähän on syynä yhteinen vaalipiiri Etelä-Savon kanssa, mutta erityisesti yhteistyö Järvi-Suomen ilmasto- ja ympäristöohjelman toimeenpanoon liittyen. Tätä ohjelmaa on vetänyt Etelä-Savon ELY-keskus.

Aiemmin Metsänomistajaliiton kanssa tehty yhteistyö tapahtuu nyt MTK metsänomistajat -linjan alueellisen kenttäpäällikön kanssa. Kenttäpäällikön työpiste on MTK-Etelä-Savon toimistolla. Erityisen merkittävää yhteistyö on ollut maankäyttöön ja ympäristöön liittyvissä kysymyksissä sekä erilaisten maakunnallisten ohjelmien laadinnassa. Yhteistoimintaelimenä on toiminut MTK-Etelä-Savon, metsänhoitoyhdistysten ja MTK metsänomistajat -linjan yhteinen Etelä-Savon maakuntavaliokunta. Maakuntavaliokunta aloitti toimintansa vuonna 2025 keskusliiton ehdottaman mallin pohjalta.

Kuva 5 Itä- ja Keski-Suomen MTK-liitot tapaamassa Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehniä 7.4.2025. Vasemmalta Antti Waris, Jari Kauhanen, Juhana Jalakanen, Olli Rehn, Anni Heiskanen, Jari Rouvinen ja Rauli Albert.

JOHTOKUNTA, VALIOKUNNAT JA TOIMIHENKILÖT

1 Liiton johtokunta ja kokoukset vuonna 2025 sekä jäsenten osallistuminen niihin

		7.1.	5.3.	8.7.	6.10.	17.10.
Sanna Hämäläinen, puheenjohtaja	Savonlinna	x	x	x	x	x
Anna Siiriäinen, varapuheenjohtaja	Hirvensalmi	x	x	x	x	x
Hannu Auvinen	Sulkava	x	x	x	x	x
Marisa Hukkanen	Rantasalmi	x	x	x	x	x
Kimmo Laamanen	Punkaharju	x	x	x	-	x
Tero Lahikainen	Kangasniemi	x	x	x	x	-
Anne Manninen	Pieksämäki	x	x	x	-	x
Taneli Pajunen	Mikkeli	x	x	x	-	-
Jarkko Parkkinen, nuorten edustaja	Mikkeli	x	x	x	-	-
Jouni Paunonen	Juva	-	x	x	x	x
Riina Pöyry	Ristiina	x	x	x	-	-
Sirpa Tyrväinen	Kangasniemi	x	-	x	-	x
Matias Muhonen, MTK valtuuskunta	Savonlinna	-	x	x	x	-

Valiokunnat:

Työvaliokunta

Sanna Hämäläinen, Anna Siiriäinen Kimmo Laamanen, toiminnanjohtaja

IKS Maitovaliokunta (liite 6)

- Mikko Nykänen, Taneli Pajunen

IKS Elinkeino- ja yrittäjyysvaliokunta

- Jouni Paunonen, Jarkko Parkkinen, Janne Hänninen

IKS Peltokasvivaliokunta (liite 7)

- Yrjö Ehrnrooth, Kimmo Laamanen

IKS Kuluttajatyövaliokunta

- Tero Lahikainen, Sirpa Tyrväinen

IKS Erikoiskasvivaliokunta (liite 8)

- Esa Aholainen, Antti Vauhkonen

IKS Luomuvaliokunta (liite 5)

- Marisa Hukkanen, Anna Siiriäinen

Maaseutunuorten valiokunta (liite 9)

- Jarkko Parkkinen puheenjohtaja, Tero Lahikainen varapuheenjohtaja, Aki Manninen, Anne Manninen, Matias Muhonen, Lauri Pitkänen, Minna Ruokonen ja Kari Sihvonon.

IKS Osaaminen ja hyvinvointivaliokunta (liite 3)

- Riina Pöyry, Sirpa Tyrväinen, Sanna Hämäläinen

Etelä-Savon maakuntavaliokunta

- Sanna Hämäläinen, Anna Siiriäinen, Kimmo Laamanen, toiminnanjohtaja

IKS Lihavaliokunta (liite 4)

- Jukka Nousiainen, Anna Siiriäinen, Paavo Sävilammi

Itä-Suomen valinta-alueen edustukset MTK:n valiokunnissa ja verkostoissa 2025

Elinkeinopoliitikka- ja yrittäjyys

varsinainen
vara

Janne Hänninen, Etelä-Savo
Maija Laahanen, Keski-Suomi

Osaaminen ja hyvinvointi

varsinainen
vara

Suvi Juopperi, Pohjois-Karjala
Jouko Åkerlund, Pohjois-Savo

Ympäristö ja maankäyttö	varsinainen vara	Veli-Matti Ahlqvist, Pohjois-Karjala Marjaana Pitkänen, Pohjois-Savo
Jäsenpalvelut	varsinainen vara vara	Minna Häkkinen, Keski-Suomi Eija Koponen, Pohjois-Savo Rauli Albert, Etelä-Savo
Peltokasvit		Kalle Hankamäki, Keski-Suomi
Erikoiskasvit		Antti Vauhkonen, Etelä-Savo
Luomuvaliokunta	varsinainen vara	Mikko Piippo, Pohjois-Savo Anna Siiriäinen, Etelä-Savo
Maaseutunuoret		Matias Muhonen, Etelä-Savo Kaarina Virta, Pohjois-Savo
Hevosverkosto	varapuheenjohtaja	Lassi Heiskanen, Pohjois-Savo
Lammasverkosto	varapuheenjohtaja	Mari Seppälä, Keski-Suomi
Sikaverkosto	varapuheenjohtaja	Paavo Sävilammi, Etelä-Savo
Kananmunaverkosto	varapuheenjohtaja	Jouni Paunonen, Etelä-Savo
Puutarhaverkosto	puheenjohtaja	Noora Räsänen, Pohjois-Savo

Tilintarkastajat ja toiminnantarkastajat:

	varsinainen	vara
Tilintarkastajat	BDO Oy	BDO Oy
Toiminnantarkastaja	Juha Roikonen, maanviljelijä	Keijo Laitinen, maanviljelijä

Toimihenkilöt:

Vesa Kallio	toiminnanjohtaja	toimivapaalla
Rauli Albert	ma. toiminnanjohtaja	
Nina Kallio	järjestösihteeri	

Kuva 6 MTK-Etelä-Savon johtokunta 2025. Vasemmalta Jouni Paunonen, Taneli Pajunen, Anne Manninen, Jarkko Parkkinen, Sanna Hämäläinen, Kimmo Laamanen, Nina Kallio, Matias Muhonen, Tero Lahikainen, Marisa Hukkanen, Anna Siiriäinen, Riina Pöyry, Sirpa Tyrväinen, Rauli Albert ja Hannu Auvinen.

JÄSENET

Vuonna 2025 liiton jäsenistö koostui 16:sta MTK-yhdistyksestä sekä viidestä yhteisöjäsenestä. Yhteisöjäseninä ovat Osuuskunta Tuottajain Maito, Osuuskunta Maitosuomi, Osuuskunta Maitomaa, Lihakunta ja ProAgria Etelä-Savo.

Liiton alueen yhdistyksissä oli 31.12.2025 yhteensä 2 072 jäsentilaa (2024: 2 201) ja kokonaisjäsenmäärä oli 5 106 jäsentä (2024: 5 223).

Vuonna 2025 jäsenmaksutilanne jatkui hyvänä ja yhdistysten jäsenmaksuista saatiin kokoon 92,2% (2024: 92,2%) ja liiton edunvalvontamaksuista 91,1% (2024: 91,6 %)

ELINKEINOT

Alla olevissa taulukoissa esitettyjen myyntitulolaskelmien (Lähde: Kantar TNS Agri) lähtökohtana ovat kunkin tuotteen tuotantomäärät sekä maksetut tuottajahinnat. Tuottajatilitysten yhteydessä maksetut tuet (maidon tuotantotuki) eivät sisälly myyntituloihin. Laskelmat eivät sisällä arvonlisäveroa.

Tilastolähteinä on käytetty sekä julkisia että Elintarviketiedon itse keräämiä tilastoja. Maatalouden tilastot ovat pääsääntöisesti Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ja metsätilastot Metsäntutkimuslaitoksen keräämiä tilastoja. Sivuansiotulot lasketaan Tilastokeskuksesta saatavaan aineistoon perustuen.

Maitotulot

- tuottajahintainen meijerimaitotulo
- meijerien laatulisät ja jälkitilit

Teurastulot (naudan-, sian-, siipikarjan-, lampaan- ja hevosen liha)

- tuottajahintainen teurastulo
- teurastamojen jälkitilit

Kananmunatulot

- tuottajahintainen myyntitulot (pakkaamot ja suoramyynnit)
- pakkaamoiden jälkitilit

Viljatulot

- kaupan kautta kulkeva vilja
- tuottajahintainen myyntitulo

Muut kasvinviljelytulot (öljykasvit, peruna, sokerijuurikas, herne, avomaavihannekset sekä puutarhamarjat ja hedelmät) - tuottajahintainen myyntitulo

Tulotuki (=maatalouden kansallinen ja EU:n maksama tuki; ei sis. kasvihuonetuotannon tukia)

- EU-tuet (CAP, LFA, ympäristötuki ja muut EU-tuet)
- Kansalliset tuet (pohjoinen tuki, Etelä-Suomen kansallinen tuki, kasvinviljelyn kansallinen tuki, perunantuotannon tuki, siementuotannon tuet, satovahinkokorvaukset, muut kansalliset tulotuet)

Metsätulot

- yksityismetsänomistajien metsänmyyntitulot (kantorahat ja hankintakauppojen työtulo)

Sivuansiot

- aktiivitulojen viljelijöiden ja puolison veronalaiset työtulot, tulonsiirrot ja muut tulot

Taulukko 2 Maatilojen tulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2020	2022	2024
Tiloja	2 915	2 904	2 847	2 700	2 627	2 522	2 504	2 384	2 227	2109
Myyntitulot milj. €	83,31	87,83	88,77	80,48	80,06	78,94	83,11	82,54	99,61	99,26
%	30	30	31	29	28	29	28	30	33	33
Tulotuet milj. €	65,84	63,14	64,95	54,24	63,16*	58,45	58,88	57,71	61,22	56,09
%	24	22	23	20	22	21	20	21	21	19
Metsätulot milj. €	53,42	64,49	63,86	67,08	67,38	70,38	86,36	62,79	64,66	73,76
%	19	22	22	24	24	25	29	23	22	25
Sivuan/liitännäiset milj. €	75,43	77,5	70,75	73,57	73,85	69,19	68,51	68,02	71,97	70,74
%	27	26	25	27	26	25	23	25	24	24
Yhteensä milj. €	277,99	292,99	288,33	275,37	284,44	276,97	296,86	271,06	297,47	299,85
Myyntitulot+tuet milj. €	149,15	150,97	153,72	134,72	143,22	137,39	141,99	140,25	160,83	155,35

*Vuoden 2015 tuista merkittävä osa tuli maksuun vuoden 2016 puolella.

Taulukko 3 Maatalouden myyntitulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2020	2022	2024
Maito milj. €	50,33	52,31	52,21	45,17	44,33	42,83	41,99	43,01	48,78	48,26
%	60	60	59	56	55	54	51	52	49	49
tiloja	587	558	516	495	466	427	405	357	301	256
Naudanliha milj. €	11,86	13,39	13	12,24	12,29	12,5	14,5	13,18	15,62	17,61
%	14	15	15	15	15	16	17	16	16	18
tiloja	264	247	236	229	230	229	222	198	185	176
Sianliha milj. €	2,36	2,67	2,07	1,96	1,54	1,42	0,91	1,12	1,01	0,83
%	3	3	2	2	2	2	1	1	1	1
tiloja	35	35	29	27	25	20	16	16	15	14
Muu liha milj. €	0,18	0,18	0,18	0,21	0,84	0,67	0,73	0,39	0,50	0,48
%	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0
tiloja	171	170	168	149	143	136	128	122	124	112
Kananmunat milj. €	2,11	2,23	2,57	3,5	3,03	3,18	3,45	2,82	3,72	3,94
%	3	3	3	4	4	4	4	3	4	4
tiloja	8	8	8	7	7	6	6	5	5	4
Viljat milj. €	4,48	3,68	3,34	2,78	2,56	2,11	3,53	3,21	7,47	4,71
%	5	4	4	3	3	3	4	4	8	5
tiloja	682	700	679	650	632	591	585	518	505	490
Muut kasvit milj. €	11,98	13,36	15,39	14,63	15,47	16,24	18,01	18,81	22,50	23,43
%	14	15	17	18	19	21	22	23	23	24
tiloja	1 020	1 122	1 151	1 089	1 072	1 066	1 097	1 168	1052	1018

Taulukko 4 Pellon käyttö, ha (Lähde: Kantar TNS Agri Oy)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2021	2023	2025
Syysvehnä	96	89	85	65	170	96	111	90	137	385	217
Kevätvehnä	1548	1658	1572	2060	1847	1735	1838	1491	1869	2069	3114
Ruis	558	467	435	619	734	613	507	506	411	441	261
Ohra	9701	9757	10610	10457	10383	9716	8362	8223	8632	8586	7680
Kaura	9500	9815	10146	9374	9237	8617	7722	6575	5733	5797	5360
Seosviljat	1474	1805	2070	2202	2239	2467	2659	2442	2909	2791	2884
Muut viljat	133	121	151	122	1209	1254	1290	1334	1321	1255	1408
Rypsi, rapsi	937	852	826	680	851	761	998	649	735	809	707
Peruna	406	360	356	332	314	326	298	255	232	196	160
Sokerijuurikas	36	31	42	0	0	1	1	0	0	0	0
Herne	24	19	20	28	333	375	350	281	404	598	551
Nurmet alle 5v.	34322	33970	33429	33127	33496	35196	37188	40735	40443	36372	35336
Puutarhakasvit	1359	1353	1387	1353	1368	1473	1450	1336	1440	1306	1301
Kumina									886	773	840
Härkäpapu										108	28
Muut kasvit	1735	-	2075	1565	277	1232	1958	1963	406	371	425
Ruukohelpi	1161	593	396	308	290	300	266	244	202	-	-
Kesanto ja hoidettu viljelemätön pelto	10573	11154	11400	11867	8966	8391	7922	6712	5989	7032	8112
Monivuotiset nurmet ja niityt (yli 5 v)	993	953	1046	949	2119	2049	1962	1904	1613	3765	3243
Käyt. maat.maa	74554	74531	75232	75109	74920	74955	74812	74739	73359	72652	71627

Kuminan ja härkäpavun tilastointi on muuttunut eri vuosina. Ennen tilastointia erilleen ne ovat sisältyneet Muut kasvit -ryhmään. Ruukohelven tilastointi on loppunut vuonna 2023.

Kuva 7 Itä-Savon maaseututoimen Alkutuotannon lähteillä 2020-luvulla -päivä. Pajumaito Oy.

Kuva 8 MTK:n luomuvaliokunta kesäkokouksessa Mikkelissä 12.-13.8.2025.

Kuva 9 Pellolta pöytään -päivä Mikkelin Karilassa 9.7.2025. Vasemmalta Rauli Albert, Taneli Pajunen, Anna Siiriäinen ja Nina Kallio.

VUODEN 2025 TOIMINTA

MTK Etelä-Savon vuoden 2025 toiminnassa perinteisen jäsenpalvelun ja edunvalvontatyön ohelle nousi maatilojen rahoitusasiatkorkealle agendassa. Huhtikuussa Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen delegaatio kävi tapaamassa Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehniä. Kesä-heinäkuun vaihteessa tavattiin Brysselissä EU-instituutioiden virkamiehiä ja politikkoja tuomaan keskiöön itäisen Suomen yritysten ja erityisesti maatilojen rahoitushaasteet ja niiden vaikutuksen aluekehitykseen. Profiilin noston myötä ovat IKS-liitot yhdessä keskusliiton kanssa, osallistuneet maa- ja metsätalousministeriön valtiosihteerin järjestämään säännölliseen yhteydenpitoon finanssialan kanssa. Vuoropuhelua päättäjien kanssa sekä eduskunnan että Euroopan parlamentin suuntaan käytiin ahkerasti.

Varautumisasiat ovat vuoden 2025 aikanakin olleet vahvasti esillä. Eri hankkeiden kautta jäsenistömme on ollut mahdollista osallistua MPK:n koulutuksiin. Etelä-Savon ELY-keskus on aloittanut alkutuotannon valmiusryhmän toiminnan, jossa MTK-Etelä-Savolla on edustus.

Kunta- ja aluevaaleissa ehdolla olevia jäseniä on nostettu esille somepäivityksillä ja lehti-ilmoituksella. Jäsenistöä on viestein aktivoitu äänestämään. Valtuustoihin on valittu laajasti meidän jäseniä.

Maaliskuussa järjestimme yhteistyöryhmille Etelä-Savon ruokastrategiatyöpajan tukemaan alueen työtä maa- ja metsätalousministeriön ruokastrategian valmistelussa.

Yhteistyössä Etelä-Savon metsänhoitoyhdistyksen kanssa osallistuttiin kesäkuussa Mikkeli-Jukolaan, josta tuli positiivista palautetta jäseniltä ympäri Suomen. Elokuussa olimme tavattavissa MTK-Joroisen järjestämällä Elävä maaseutu -messuilla. Metsänhoitoyhdistyksen kanssa järjestimme syyskuussa myös koko perheen Maa- ja metsäpäivän Farmilan tilalla Juvalla. Päivä oli menestys, kun kävijöitä oli päivän aikana noin 500.

Mikkelin kaupunki on jatkanut tapaamisia MTK:n, MELA:n ja Kaakkois-Suomen lomituspalvelualueen kuntien kanssa lomitushaasteiden selvittämiseksi. MELA:n selvitysmies on tunnistanut puutteita, johon Mikkelin kaupunki on tarttunut vuoden aikana. Lomituksen ongelmat ja haasteet seurataan jatkossakin liiton suunnalta.

Liiton verkkosivuilla on julkaistu vuonna 2025 ensimmäistä kertaa Etelä-Savon alueella toimivia MTK:n jäsenien tilamyymälöitä / suoramyyntipisteitä, palveluita ja tuotteita. Lista päivitetään jatkuvasti. Liiton jäsenkirjeessä johtokunnan jäsenet ovat tänä vuonna aloittaneet johtokunnan palstan, johon kukin johtokunnan jäsen kirjoittaa kerran vuodessa vapaasta valittavasta aiheesta.

LIITON KOKOUKSET

Liitto piti kevätkokouksensa 14.4.2025 Juvalla Partalan kuninkaankartanolla. Syyskokous pidettiin Mäntyharjun seurakuntakeskuksella 10.11.2025.

Poimintoja vuodesta 2025

Tammikuu

- MTK:n valiokuntaviikko
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Helmikuu

- Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- Itä- ja Keski-Suomen luottamushenkilöpäivät Tahko
- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen puheenjohtajien ja toiminnanjohtajien kokous

- Omistajavaihdoksen pyöreä pöytä, Pro Agria Etelä-Savo
- Etelä-Savon maakuntavaliokunnan kokous
- Samassa veneessä -tilaisuus, MELA
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Maaliskuu

- Etelä-Savon maataloustuottajain säätiön kokous
- Etelä-Savon ruokastrategiatyöpaja
- Etelä-Savon alkutuotannon valmiusryhmä, E-S ely
- MTK-liittojen puheenjohtajien ja toiminnanjohtajien kokous
- Kansallisen ruokastrategian työpaja, MMM
- Etelä-Savon alueen suurpeto- ja hirvisidosryhmäkuuleminen, Suomen Riistakeskus
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Huhtikuu

- MTK-yhdistysten kokouskierros
- Lomituspalvelujen sidosryhmätilaisuus, Mikkeli
- Suomen Pankin pääjohtajan tapaaminen, IKS-liitot
- Omistajavaihdoksen pyöreä pöytä, Pro Agria Etelä-Savo
- Etelä-Savon maaseutuohjelman seurantaryhmä, E-S ely
- C-alueen MTK-liittojen kokous
- MTK:n valtuuskunta
- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen puheenjohtajien ja toiminnanjohtajien kokous
- Liiton kevätkokous, Juva
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Toukokuu

- Eläinsuojelutapaaminen IKS-liitot ja Itä-Suomen AVI, Kuopio
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Kesäkuu

- Maakuntaohjelman työpaja, maakuntaliitto
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- IKS-liittojen rahoituksen edunvalvonta Brysselissä

- Mikkeli-Jukola
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Heinäkuu

- IKS-liittojen rahoituksen edunvalvonta Brysselissä
- Pelloilta pöytään -tapahtuma Karilassa, ProAgria Etelä-Savo
- Johtokunnan kesäkokous, Kangasniemi
- MTK-liittojen puheenjohtajien kesäkokous
- MTK-yhdistysten järjestämiä tapahtumia

Elokuu

- MTK-liittojen toiminnanjohtajien kesäkokous, Kettula
- MTK-luomuvaiokunnan kesäkokous, Mikkeli
- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen toimihenkilöpäivät
- Päättäjien tutustumismatka EU:n parhaalle luomualueelle
- Elävä maaseutu -messut, Joroinen
- MTK-yhdistysten järjestämiä tapahtumia
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Syyskuu

- Lähiruokapäivä
- Maa- ja metsäpäivä Farnilassa, MTK & MHY, Juva
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- Päättäjien tutustumismatka EU:n parhaalle luomualueelle
- Liittoparisparraus MTK-Etelä-Savo – MTK-Uusimaa
- Etelä-Savon maatalouden valmiusryhmä, E-S ely
- Kuntamarkkinat, Helsinki
- MTK toimihenkilöpäivät
- MTK-liittojen puheenjohtajien ja toiminnanjohtajien kokous
- Omistajavaihdoksen pyöreä pöytä, ProAgria Etelä-Savo
- CAP 2014-2027 arvioinnin työpaja, E-S ely
- Etelä-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä, maakuntaliitto
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Lokakuu

- IKS-liittojen MTK:n puheenjohtajatentti, Pieksämäki

- Itä-Suomen huoltovarmuus- ja varautumispäivät, Kuopio
- Etelä-Savon maaseutuohjelman seurantaryhmä, E-S ely
- MTK:n valiokuntaviikko
- MTK-liittojen puheenjohtajien ja toiminnanjohtajien kokous
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Marraskuu

- MTK-liittojen puheenjohtajien ja toiminnanjohtajien kokous
- MTK:n valtuuskunta
- MTK-yhdistysten syyskokouskierros
- Liiton luottamushenkilöpäivät, Savonlinna
- Etelä-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmä, ELY
- Itä-Suomen maakuntien yhteistyöryhmien tapaaminen, Maakuntaliitto

- Yhteistoimintaryhmän kokous, Kaakkois-Suomen lomituspalvelut
- C-alueen MTK-liittojen kokous
- MTK-yhdistysten syyskokouksia
- Lomituspalvelujen sidosryhmätilaisuus, Mikkeli
- Liiton syyskokous, Mäntyharju
- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen puheenjohtajien ja toiminnanjohtajien kokous
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Joulukuu

- Etelä-Savon ely-keskuksen neuvottelukunta
- MTK-yhdistysten syyskokouskierros
- Maaseutunuorten joulutulet
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Kuva 10 MTK-Etelä-Savo osallistui näytteilleasettajana Mikkeli-Jukolaan 14.-15.6.2025 yhdessä MHY-Etelä-Savon kanssa. MTK-Etelä-Savon joukkue sijoittui sijalle 1001. Kuvassa vasemmalta Sirpa Lintunen (2.osuus), Matti Rehula, Sanna Hämäläinen ja Rauli Albert (5. osuus). Muut juoksijat Minttu-Maija Repo (1.osuus), Markku Hämäläinen (3. osuus), Iida Hämäläinen (4. osuus), Antti Nygård (6. osuus) ja Kukka-Maaria Kärki (7. osuus).

Kuva 11 Etelä-Savon ruokastrategiatyöpaja Juvalla 13.3.2025.

Kuva 12 Maakuntajohtaja Heini Utunen pitää kokouksesitelmän liiton syyskokouksessa Mäntyharjulla 10.11.2025.

LIITTO MAAKUNNALLISENA TOIMIJANA

MAAKUNNALLINEN EDUNVALVONTA

Vuoden 2025 keskeiset maakunnalliset edunvalvontatehtävät liittyivät maaseudun elinkeinojen monipuoliseen ja monitasoiseen edunvalvontaan kuten maankäyttöön, tietoihin, sähköverkkoon, julkisiin hankintoihin, maatalouslomitukseseen sekä muihin yleisiin ja erityisiin maaseudulla yrittämisen ja asumisen edellytyksiin vaikuttamiseen.

Merkittävässä roolissa edunvalvonnan näkökulmasta on suora epävirallinen yhteydenpito eri toimijatahoihin. Erityisesti asiat, jotka koskettavat yksittäisiä jäseniä, on hoidettu luottamuksellisesti. Yksittäisten jäsenten esiin nostamalla kysymyksillä on yleensä laajempaa vaikutusta, kuten esim. viranomaisen lupa- tai valvonta-asioissa. Luottamuksellisia edunvalvontatoimia ei kirjata toimintakertomukseen.

MTK-Etelä-Savolla on edustus seuraavissa ohjausryhmissä ja toimielimissä:

Maakunnan yhteistyöryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaava seurantaryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
ELY-keskuksen neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon maaseudun kehittämisohjelman seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
ELO -elinikäisen oppimisen johtoryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon ilmastyöryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Vesienhoitosuunnitelmien seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Alueelliset kehitysnäkymät -ryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Alkutuotannon valmiusryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Helmi -ohjelman alueellinen yhteistyöryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon riistaneuvosto	Suomen riistakeskus
Kauppa ja palvelujen valiokunta	Etelä-Savon Kauppakamari
Team Finland Etelä-Savon alueverkosto	Etelä-Savon Kauppakamari
Välitä viljelijästä	MELA
Maanomistajien arviointikeskus	kokousedustajat
Asunto Oy Maaherrankatu 34, Mikkeli	kokousedustajat
Mikkelin Ravirata Oy	kokousedustajat
ProAgria Etelä-Savo	kokousedustajat

Hankkeiden ohjaus- ja seurantaryhmien edustuksia:

Ennakoiva omistajavaihdos	ProAgria Etelä-Savo
Varaudu viisaasti	ProAgria Etelä-Savo
Uutta virtaa Järvi-Suomen luomuun	ProAgria
Luonnon monimuotoisuustuupaukset LuMoTU-hanke	PTT/ProLuomu
Biokaasun hyödyntäminen ja käyttökohteet maataloilla	LUT/XAMK
Vesiviisas maaseutu	Metsäkeskus

Perinnebiotooppien ekosysteemipalvelut ja keinoja päivytysinventointien kustannustehokkaaseen toteutukseen (PEBI)

Suomen ympäristökeskus

Etelä-Savon ruoka-alan kehittämisohjelma

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Lomituksen yhteistyöryhmä

Kaakkois-Suomen lomituspalveluyksikkö

Lomituksen yhteistyöryhmä

Etelä-Suomen lomituspalveluyksikkö

Työterveyshuollon yhteistyöryhmä

Etelä-Savon Työterveys Oy / Pihlajalinna Oy

KANNANOTOT, KIRJELMÄT JA TIEDOTTEET

21.5.2025 LAUSUNTO Suomen karhukannan hoitosuunnitelmaksi, liite 10

15.8.2025 LAUSUNTO Maaseutupoliittisesta selonteosta (yhteislausunto IKS-liitot), liite 11

28.8.2025 ALOITE MATERIAALIKAUPAN PALAUTTAMINEN YHDISTYSTEN KÄYTTÖÖN, liite 12

8.9.2025 LAUSUNTO MTK-KESKUSJÄRJESTÖN SÄÄNTÖTYÖRYHMÄN LUONNOS MTK-YHDISTYKSEN MALLISÄÄNNÖISTÄ, liite 13

10.9.2025 ALOITE MAATALOUDEN TALOUSHALLINNON ULKOISTAMISESTA SOPIMINEN, liite 14

16.9.2025 LAUSUNTO PACT FOR THE EASTERN BORDER REGIONS (yhteislausunto IKS-liitot), liite 15

2.10.2025 Maakuntavaliokunnan lausunto keskusliitolle Maakunnallisen edunvalvonnan kehittämisestä, liite 16

10.10.2025 TIEDOTE MTK-ETELÄ-SAVON PUHEENJOHTAJA SANNA HÄMÄLÄINEN EHDOLLE MTK:N JOHTOKUNTAAN, liite 17

20.10.2025 LAUSUNTO Kansallisesta ruokastrategiasta 2040 (yhteislausunto IKS-liitot), liite 18

26.10.2025 LAUSUNTO ETELÄ-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN 2026-2029 LUONNOKSESTA (yhteislausunto MTK, MHY Etelä-Savo, MTK-Etelä-Savo, liite 19

19.12.2025 LAUSUNTO Harjulinja-hankkeen YVA-ohjelmasta (yhteislausunto MTK-Keski-Suomi ja MTK-Pohjois-Savon kanssa), liite 20

JÄSENEDET

Maaseudun elinkeinotoiminnan ja elämisen edellytysten turvaamiseksi tehtävä edunvalvonta on järjestön ensisijainen ja tärkein tehtävä. Edunvalvontaa täydentävillä jäseneduilla järjestö tarjoaa jäsenilleen merkittäviä taloudellisia etuja. Suurin osa jäseneduista on keskusliiton neuvottelemia valtakunnallisia etuja, mutta MTK-Etelä-Savolla on tarjottavanaan myös omia jäsenetuja.

Jäsenetujen tärkein tehtävä on tarjota jäsenkunnalle helppo tapa hankkia tuotteita ja palveluja edulliseen hintaan ja asettaa näin painetta yleistä kustannustason nousua kohtaan. Tämä auttaa myös yksittäistä jäsentä, joka kilpailuttaa eri palveluntarjoajia. Jäsenistön työssäjaksaminen on MTK-Etelä-Savolle erittäin tärkeää. Mahdollistamme kohtaamisia esimerkiksi erilaisissa tilaisuuksissa.

MTK Hankinnat - MTK:n jäsenedut uudistuivat vuoden 2020 alussa – www.mtkhankinnat.fi

Yhdistimme maatalousyrittäjä- ja metsänomistajajäsentemme ostovoiman ja neuvottelimme paremmat jäsenetusopimukset ja edullisemmat hinnat jäsenillemme.

MTK-, Mhy- ja SLC-jäsenenä saat alennuksia mm. henkilö- ja pakettiautoista, teollisuustuotteista, työkaluista, rakennustarvikkeista, koneista, varaosista, polttonesteistä, renkaista ja huonekaluista. Jäsenedut ovat kokonaan yhteistyökumppanien rahoittamat.

Jäsenen kannalta jäsenetujen käyttö säilyy ennallaan. Tuotteen myyjä tarkistaa henkilön jäsenyyden etua myöntäessään. Saat edut käyttöösi, kun olet maksanut MTK-, Mhy- tai SLC-jäsenmaksusi. Jotkut edut saa käyttöönsä vain Y-tunnuksella.

Jäsenetusopimuksia on 30 yhteistyökumppanin kanssa. Edut ovat taloudellisesti merkittäviä ja ne on neuvoteltu tukemaan jäsentemme yritystoimintaa ja elinkeinoa hyödyntämällä pohjoismaista yhteisvolyymiä.

MTK-Etelä-Savon jäsenten omat jäsenedut, <https://etela-savo.mtk.fi/jasenedut>

- Suonentieto
- Woikosken kaasut ja pullot, valtakunnallinen jäsenetu
- Tuovi -tuotevirtakirjanpito
- PK-Renkaan renkaat
- Lumme Energian (aiemmin Suur-Savon Sähkö) jäsenetusopimus on ns. käymistilassa sähkömarkkinoiden poikkeustilanteen takia. Maatila- ja maaseutuyrittäjäasiakkaille Lumme Energia tarjoaa Synergia -sähköopimusta.

Kuva 13 Itä-Savon maaseututoimen Alkutuotannon lähteillä 2020-luvulla -päivä. Kimmo Laamasen tila.

Kuva 14 Savonlinnan koululaispäivä 5.9.2025.

ARVIO TALOUDEN TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

MTK:n jäsenmaksu-uudistuksen siirtymäaika liittojen jäsenmaksuosuuksiin on päättynyt vuoteen 2024. Liiton jäsenmaksutulot perustuvat kokonaisuudessaan jäsenten maksamaan edunvalvontamaksujen määrään yhtenäisesti kaikkien liittojen alueella. Liitto on kohdentanut jo aiemmin nousseet jäsenmaksutulot maaseutunuorten toimintaan ja tämä on vahvistettu kokoaikaisella järjestösihteerillä.

Vuonna 2025 on kirjattu alas MTK-Puumalan epävarmoja jäsenmaksusaatavia vuosilta 2019-2020. Tämän kertaluonteisen erän vuoksi tilikausi on noin 11000 euroa alijäämäinen. Muutoin tilikausi olisi ollut noin 5000 euroa ylijäämäinen.

Nykyisessä jäsenmaksumallissa liitolla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa jäsenmaksutuloihinsa lainkaan. MTK:n valtuuskunta päättää jäsenmaksuperusteista sekä jäsenmaksujen jakoperusteista keskusliiton ja liittojen välillä. Mikäli liitolle tulee tarve esimerkiksi johonkin erityiseen maakunnalliseen edunvalvonnalliseen toimenpiteeseen, joutuu se käyttämään siihen pääomiaan, toisia tulonlähteitä tai jättämään ne tekemättä resurssien puutteen vuoksi.

Yhdistysten jäsenmaksut ovat pääosin sellaisella tasolla, jolla turvataan paikallisen edunvalvonnan mahdollisuuksia. Yhdistysten toiminta perustuu luottamushenkilöihin ja vaihtelu toiminnan tasossa on siten suurta yhdistysten välillä. Järjestön jäsenrekisteri ja -viestintäjärjestelmän käyttö vaatii perehtyneisyyttä, joka aiheuttaa järjestelmän käytössä vaihtelua yhdistysten välillä. Suurin taloutta uhkaava tekijä on jäsenten yritystoiminnan heikko kannattavuus ja huono maksuvalmius. Tätä pahentaa edelleen 24.2.2022 Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa, jolle ei ole lähitulevaisuudessa nähtävissä loppua. MTK:n jäsenmaksu on lasku monien muiden laskujen joukossa ja jäsentiloilla joudutaan tiukasti arvioimaan, mihin rahaa riittää ja, mihin ei. Järjestössä on edelleen syytä varautua siihen, että jäsenmaksukertymät eivät jatku entisellään. Edunvalvonnan tarve on samaan aikaan suurempi kuin vuosikymmeniin ja sen toimintaedellytyksistä on pidettävä huolta.

Liiton itsenäisen toiminnan jatkumiselle ei taloudellisessa mielessä ole vielä lähivuosina esteitä, mutta toiminnan tason ylläpitäminen sisältää edelleen haasteita.

KATSAUS TULEVAAN

MTK-liitot tekevät maaseudun monitasoista edunvalvontaa, johon kuuluu kaikki järjestön jäsenten elämään vaikuttavien asioiden hoitaminen. Tämä ns. 360 asteen palvelulupaus jäsenille on liiton toiminnan ydin.

Järjestöllä voi olla vuosittain vaihtuvia teemoja, joita nostetaan muuta toimintaa enemmän esille, mutta jäsenkunnan jokapäiväiset edunvalvontatarpeet pitää hoitaa kaikissa olosuhteissa. Järjestö ei päästä jäsenen tarpeista eikä valikoi edunvalvonnan tai jäsenpalvelun aihetta.

MTK-Etelä-Savon jäsenkunta muuttuu entistä moninaisemmaksi yritystoiminnan kirjon kasvaessa ja sitä kautta edunvalvontatarpeiden lisääntyessä. Tärkeä kysymys on esimerkiksi, löytyykö

yrittäjiin jatkajaa vai ei. Myös erilaiset strategiset valinnat maatilayritysten kehittämisen suhteen johtavat edunvalvontatarpeiden moninaistumiseen.

Edelleen toimialan haaste on suurten ikäluokkien siirtyminen eläkkeelle. Tässä yhteydessä tuotannolliset resurssit olisi mahdollisuuksien mukaan saatava pidettyä käytössä ja jatkavat yrittäjät liittymään MTK:n jäseniksi.

Sekä yhdistys- että liittotason toiminta on riippuvaista jäsenmaksutuloista. MTK-yhdistyksen pitää pystyä palvelemaan jäseniään, liitto yhdistyksiä ja keskusliitto liittoja tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Jäsen on yhdistyksen asiakas, yhdistys liiton asiakas ja liitto keskusliiton asiakas. Näiden asiakkaiden hoitaminen niin, että asiakas on tyytyväinen, ratkaisee koko järjestön tulevaisuuden.

Kuva 15 MTK-Etelä-Savo muisti vuonna 2025 uudelle vuosikymmenelle siirtyneet johtokunnan jäsenet Jouni Paunonen ja Hannu Auvinen.

Liite 1 MTK-Etelä-Savon luottamushenkilöt 2025**MTK-Etelä-Savon johtokunta 2025**

Sanna Hämäläinen, puheenjohtaja, Savonlinna	Anne Manninen, Pieksämäki
Anna Siiriäinen, varapuheenjohtaja, Hirvensalmi	Taneli Pajunen, Mikkeli
Hannu Auvinen, Sulkava	Jarkko Parkkinen, nuorten edustaja, Mikkeli
Marisa Hukkanen, Rantasalmi	Jouni Paunonen, Juva
Kimmo Laamanen, Punkaharju	Riina Pöyry, Ristiina
Tero Lahikainen, Kangasniemi	Sirpa Tyrväinen, Kangasniemi

MTK:n valtuuskunnan jäsenet (liiton puheenjohtajan lisäksi)

Matias Muhonen, Savonlinna vara	Taneli Pajunen, Mikkeli
------------------------------------	-------------------------

Liiton edustajat Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen yhteisissä valiokunnissa 2025 (Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo)*Työvaliokunta (liiton oma valiokunta)*

Sanna Hämäläinen, Savonlinna
Jouni Paunonen, Juva
Kimmo Laamanen, Punkaharju

Erikoiskasvivaliokunta

Esa Aholainen, Joroinen
Antti Vauhkonen, Mikkeli

Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys

Janne Hänninen, Punkaharju
Taneli Pajunen, Mikkeli
Jouni Paunonen, Juva

Jäsenpalveluvaliokunta

Hannu Auvinen, Sulkava
Rauli Albert

Kuluttajatyövaliokunta

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
Sirpa Tyrväinen, Kangasniemi

Lihavaliokunta

Jukka Nousiainen, Savonlinna
Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
Paavo Sävilammi, Kangasniemi

Luomuvaliokunta

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
Marisa Hukkanen, Rantasalmi

Maaseutunuorten valiokunta (liiton oma valiokunta)

Jarkko Parkkinen, puheenjohtaja, Mikkeli
Tero Lahikainen, Kangasniemi
Anne Manninen, Pieksämäki
Aki Manninen, Pieksämäki
Kari Sihvonen, Juva
Matias Muhonen, Savonlinna
Mikko Tiainen, Savonlinna
Minna Kekkonen, Mikkeli

Maitovaliokunta

Mikko Nykänen, Rantasalmi
Taneli Pajunen, Mikkeli

Peltokasvivaliokunta

Osaaminen ja hyvinvointi
Sanna Hämäläinen, Savonlinna
Riina Pöyry, Ristiina

Yrjö Ehrnrooth, Mikkeli
Kimmo Laamanen, Punkaharju

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta

Kalle Mattila, Mikkeli
Juha Liukkonen, Kangasniemi

Etelä-Savon metsävaliokunta

Sanna Hämäläinen, Savonlinna
Jouni Paunonen, Juva
Kimmo Laamanen, Punkaharju
Rauli Albert

Liite 2 MTK-ETELÄ-SAVON TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2025

Toimintasuunnitelma2025

MTK-Etelä-Savo

28.2.2025

MTK:n STRATEGIA

VISIO Menestyvä, elinvoimainen ja kasvava maaseutu	TOIMINTA-AJATUS MTK on etujärjestö, joka edistää jäsentensä taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia sekä maaseutuvarallisuuden kestävää, taloudellista käyttöä ja hoitoa.
ARVOT Läheisyys ja läheisyys, Oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo, Yhtenäisyys ja uudistusmielisyys, Avoimuus ja asiantuntijuus	

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS	VAHVUUS	HAAVAT	MAKROALUE
Vihreä siirtymä on merkittävä muutosvoima Vastuullisuuden merkitys kasvaa Kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus korostuvat päätöksenteossa Elinvoimainen ja kasvava maaseutu Häiriötila on voimistunut markkinoilla Jätkäinen kesäkuusi metsä on polarisoitunut	Vahva yhteiskunnallinen vaikuttaja Vahvistamme ja laajennamme omaisuuden saajan omistajan päätöksentekoa kunnollisen koulutuksen ja EU:n Lisäamme kokonaisturvallisuutta ja vahvistamme suomalaisen tuotannon elinvoimaa kehittämällä omaisuusvarallisuutta ja kriisinsietokykyä. Järjestämme ja jäsenemme ovat osaava, vastuullinen ja ratkaisukeskeinen yhteistyöyhteisö.	Markkinoilla on menestyttävä Vahvistamme jäsenemme neuvotteluasemaa edistämällä rehellä läsnäolollaan sekä kehittämällä toimintamalleja ja osaamista. Käsittelemme maaseutun vastuullisuuden tuottamisen ja palveluiden kysyntää ja markkina-arvoa sekä jäsenemme osuutta arvonnasta. Hyödynnämme vihreän siirtymän tarjoamat uudet liiketoimintamahdollisuudet jäsenemme arvontaa lisäävällä tavalla.	Järjestön voima on omaksi kokemisessa MTK-järjestö on yhtenäinen, tasa-arvoinen ja kaikkia jäsenryhmiään edustava yhteisö. Pitämme hyvää huolta jäsenistämme ja mahdollistamme monipuolisen osallistumisen ja vaikuttamisen. Kehitämme rohkeasti järjestämme vastustajien tulevien toimintaympäristön muutoksiin ja jäsenemme tarpeisiin. Tarjoamme houkuttelevan jäsenyyden nuorille, potensiaalille ja toimintaansa kehittäville. Huolehdimme toimintamme ja lähtökantamme vastuullisella tasapainolla järjestämme kaikilla laeilla. MTK-järjestö on erinomainen hyöpaikka

28.2.2025

Näkemyksellinen toimintaympäristön kehityksestä vuoteen 2028

Politiikka ja lainsäädäntö	Talous ja markkinat	Ympäristö ja vastuullisuus	Maa- ja metsätalous
<ul style="list-style-type: none"> Elinvoimainen maaseutu säilyy vahvana, mutta kansallisen päätöksenteon merkitys kasvaa. Geopolittiset jännitteet kasvavat. Käsittelemme rehellä ja huoltovarmuutta korostavalla läsnäolollaan ja yhtenäisellä päätöksenteolla. Vihreä siirtymä etenee EU:ssa. Kansainvälistä sopimusta käytetään parhaimmalla edullisella. Länsinäkökulman rajoitteet ja kiellot sekä talonomaista ja pankkialan kehitystä keskeisessä ympäristö- ja haasteiden ratkaisunsa ja heijastuvat investointeihin. 	<ul style="list-style-type: none"> Valtion taloutta säilyy haasteellisena. Markkinoiden osuus maatalouden kokonaistuotosta kasvaa vuoden 2022 tasosta. Sota Ukrainassa, jälleensuunnitelmien ja maatalousmarkkinat vaikuttavat monipuolisesti Suomen ja vihermaahan EU:n jakama tukirahoja. Ei-aktiivisten ja tuotannon tuottajien jatkuvat voimakkaana. Markkinat ovat laajentuneet. Häiriötila on voimistunut. Hätä- ja päätöksentekomarkkinat kehittyvät. Häiriötila on voimistunut. Hätä- ja päätöksentekomarkkinat kehittyvät. Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen on keskeinen kysymys. Tuotantoketjuja vaaditaan todelliset vastuullisuudesta kestävästä 	<ul style="list-style-type: none"> Fosfaattien tuotannon osuuden putoamisesta käytetään Suomessa 20 % vähemmän kuin vuonna 2021. Bioaloe- ja kiertotalouden kysyntä kasvaa. Häiriötila on voimistunut. Hätä- ja päätöksentekomarkkinat kehittyvät. Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen on keskeinen kysymys. Tuotantoketjuja vaaditaan todelliset vastuullisuudesta kestävästä 	<ul style="list-style-type: none"> Jätkäinen kesäkuusi metsä jatkuu potensiaaliltaan. Digitaaliset ratkaisut, AI ja robotiikka edistyvät maa- ja metsätaloudessa. Kyberturvallisuuden merkitys kasvaa. Maa- ja metsätalouden yrittäjien osaamattomuus lisääntyy. Epävarmuus työllä ja tuotteen yrittäjien kasvaa.

28.2.2025

Etelä-Savon maakuntastrategia tavoitteet 2030

28.2.2025

Vahva yhteiskunnallinen vaikuttaja

Avaintavoite 1: Parempaa poliittista päätöksentekoa ja lainsäädäntöä

- MTK:n Itä-Suomi-ohjelma
- Kunta- ja aluevaalit 2025
- Kuuluva ääni maakunnassa
- Aktiivinen jäsen sidosryhmissään

28.2.2025

MTK:n Itä-Suomi-ohjelma

Tavoite	• Luodaan MTK:lle vaikuttava Itä-Suomi-ohjelma kansalliseen ja EU-edunvalvontaan
Keinot	• Valmistellaan yhdessä muiden IKS-liittojen kanssa tavoitteet, keinot mittarit edistämään jäsentemme elämisen ja yrittämisen mahdollisuuksia. • Osallistetaan valiohjelmaa ja johtokuntaa.
Mittari	• Ohjelmalla saadaan valtakunnallista medianäkyvyyttä (pl. MT)

28.2.2025

Kunta- ja aluevaalit 2025

Tavoite	• Maa- ja metsätaloudenmyönteiset valtuustot ja hallitukset
Keinot	• MTK-Akatemian tarjonnan mainostaminen ehdokkaille yli puoluerajojen. • Ehdolla olevien jäsenten näkyvyys liiton viestinnässä.
Mittari	• Jokaisessa kunnanvaltuustossa neljännes valtuutetuista on MTK:n jäseniä. • Jokaisessa kaupunginvaltuustossa vähintään joka kymmenes valtuutettu on MTK:n jäsen. • Hallituksissa on vähintään yksi MTK:n jäsen. • Hyvinvointialueen toimielimissä on MTK:n jäseniä

28.2.2025

Kuuluva ääni maakunnassa

Tavoite	• Tuoda monipuolisesti esille jäsentemme jäsentemme arjen ja elinkeinon tarpeita
Keinot	• Julkaistaan monipuolisesti lausunto, kannanottoja ja mielipiteitä jäsentemme puolesta
Mittari	• Kannanottoja ja kirjelmä julkaistaan vähintään 15 • Mielipidekirjoituksia kirjoitetaan 10

28.2.2025

Aktiivinen jäsen sidosryhmissään

Tavoite	• Olemme aktiivinen osa maakunnan toimijoiden sidosryhmässä
Keinot	• Monipuoliset jäsenyydet maakunnan, elinkeinoelämän ja hankkeiden ohjaus-, seuranta- ja johtoryhmissä.
Mittari	• MTK-Etelä-Savo on edustettuna ainakin 30 ohjaus-, seuranta- ja johtoryhmässä.

28.2.2025

Markkinoilla on menestyttävä

Avaintavoite 2: Parannamme jäsenten asemaa markkinoilla

- Jäsenten palvelut ja tuotteet näkyväksi
- Yhteistyön monet mahdollisuudet

28.2.2025

Jäsenten palvelut ja tuotteet näkyväksi

Tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Nostetaan jäsenten tuotteita ja palveluita näkyviksi viestinnän keinoin.
Keinot	<ul style="list-style-type: none"> Kerätään liiton sivuille lista jäsenten palveluista ja tuotteista. Kootaan palvelut /tuotteet valikoimiin. Ilmiötetään markkinointia. Kerätään tiedot halukailta jäseniltä.
Mittari	<ul style="list-style-type: none"> Liiton sivuilla tiedot 20 jäsenen palveluista/tuotteista.

28.2.2025

11

Järjestön voima on omaksi kokemisessa

Avaintavoite 3: Pidämme huolta jäsenistöstämme ja mahdollistamme monipuolisen osallistumisen ja vaikuttamisen

- **Jäsentunnusten ajantasaistaminen**
- **Vierailut jäsenyrityksiin**
- **Johtokunnan terveiset**

28.2.2025

13

Vierailut jäsenyrityksiin

Tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Etelä-Savossa on runsaasti jäseniä, joilla on isompaa tai pienempää elintarvikkeiden jalostusta. Nostetaan sen tietoisuutta järjestössä jäsenille suunnatuilla yritysvierailuilla.
Keinot	<ul style="list-style-type: none"> Liitto järjestää yhteistyössä yhdistysten ja tilojen kanssa alueellisia retkipäiviä 2-3 yritysvierailulla.
Mittari	<ul style="list-style-type: none"> Vierailupäiviä järjestetään 1-3 kpl. Yhteen vierailupäivään osallistuu vähintään 15 jäsentä.

28.2.2025

15

Yhteistyön monet mahdollisuudet

Tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Paranamme jäsentemme valmiuksia hyötymään tuottajaorganisaatioista ja -osuuskunnista
Keinot	<ul style="list-style-type: none"> Järjestämme ja osallistumme tapahtumiin, jossa jäsenistö voi verkostoitua ja saada lisätietoja tuottajaorganisaatioista ja -osuuskunnista Markkinoimme keskusliiton koulutustapahtumia jäsenistölle
Mittari	<ul style="list-style-type: none"> Järjestämme vähintään yhden viljelijätapahtuman Aktiivinen osallistuminen keskusliiton koulutuksiin MTK-Etelä-Savon alueelta

28.2.2025

12

Jäsentunnusten ajantasaistaminen

Tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Saatetaan ajantasalle jäsenistön sähköpostiosoitteet, jotta jäsenet saavat järjestön viestit ja pääsevät kirjautumaan Oiva-jäsenportaaliin.
Keinot	<ul style="list-style-type: none"> Liitto laati yhdistyksittäin listan jäsenten puuttavista sähköpostiosoitteista ja lähettää vastuujäsenille sähköpostiviestin puutteellisista perheenjäsenten sähköpostiosoitteista (noin 50% jäsenistöstä). Yhdistykset ottavat yhteyttä vastuujäseniin, joilla ei ole sähköpostiosoitetta (alle 5% jäsenyksistä).
Mittari	<ul style="list-style-type: none"> Jäsenistöstä tavoitetaan jatkossa sähköpostitse yli 80%. Kaikista jäsenyksistä alle 3% on ilman sähköpostiosoitetta.

28.2.2025

14

Johtokunnan terveiset

Tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Liiton johtokunnan jäsenten ja työn tekeminen näkyvämmäksi
Keinot	<ul style="list-style-type: none"> Johtokunnan jäsenet kirjoittavat vuorotellen ajankohtaisen katsauksen päättämästään aiheestaan jäsenviestiin
Mittari	<ul style="list-style-type: none"> 12 katsausta jäsenviestin yhteydessä

28.2.2025

16

Liite 3 Osaaminen ja hyvinvointi -valiokunta 2025

Valiokunta kokoontui vuoden 2025 aikana kahdesti. Ensimmäinen valiokunnan kokous järjestettiin etänä 24.3.2025. Valiokunnan puheenjohtajana toimi Marita Miettinen Pohjois-Karjalasta ja Jouko Åkerlund varapuheenjohtajana. Kati Partanen osallistui valiokunnan kokouksiin keskusliiton osaaminen- ja hyvinvointi valiokunnan edustajana. Kati toi vuoden ensimmäiseen kokoukseen terveisiä valiokuntatyön uudistumisesta keskusliiton valiokunnassa.

Sosiaalinen ehdollisuus astui voimaan vuoden 2025 alusta. Sosiaalisen ehdollisuuden osalta rajanveto asetuksen voimaan astuessa oli vielä hieman kesken. Keskusliiton asiantuntijat tekivät töitä rajanvedon selkeyttämisen osalta. Vuoden ensimmäisessä kokouksessa nostettiin myös esille, että Mela-asiamiesten toivottaisiin tarkistavan maatalousyrittäjien eläketasoa. Mela työtulotasot eivät ole aina samat puolisoilla, työtulotasojen tulisi olla tasa-arvoiset, jos molemmat yrittäjät tekevät 100 % työaika. Melan Välitä viljelijästä toiminta vakinaistettiin vuoden 2025 alussa ja saimme Melalta tietoomme, että lomituspalveluissa käytettyä lomitusnetti ohjelmistoa aletaan uudistaa. Lomitusnetin ohjelmiston uudistustyö alkoi vuonna 2025, mutta käyttöönotto tapahtuu todennäköisesti vuonna 2027.

Kokoustiedote kevät 2025:

Itä- ja Keski-Suomen Osaaminen ja Hyvinvointivaliokunta kokoontui 24. maaliskuuta 2025 käsittelemään ajankohtaisia asioita, jotka vaikuttavat alueen maatalousyrittäjiin ja maatalousalan toimijoihin. Kokouksessa valittiin puheenjohtajaksi Marita Miettinen ja varapuheenjohtajaksi Jouko Åkerlund. Toimintasuunnitelma vuodelle 2025 hyväksyttiin.

Viljelijöiden kuulumisia esittelivät Eila Eerola ja muut Melan työkykyneuvojat. Keskustelussa nousi esiin positiivisen viestinnän merkitys maatalousyrittäjien keskuudessa, sillä monet kokevat, etteivät voi välttämättä täysin iloita omista onnistumisistaan. Lisäksi käsiteltiin tarpeita maatalousyrittäjien eläketasoihin liittyen ja työtulotasojen tasa-arvoa maatalousyrittäjien kesken.

Päivi Wallin esitteli lomituksen ajankohtaiskatsauksen, jossa suurimpana uutisena oli lomitusnetin uudistus. Kati Partanen kertoi keskusliiton valiokuntatyön uudistuksesta sekä vuoden 2025 alussa voimaan tulleesta sosiaalisesta ehdollisuudesta. Kokouksessa keskusteltiin myös työterveyspalveluista ja maatalouden työturvallisuudesta. Erityisesti työtapaturmien lisääntyminen maatalousalalla huolestutti.

Rahoituksen tilanne nousi myös esille keskustelussa. Alueen maatalousyrittäjät kokevat, ettei nykyinen rahoitustilanne kannusta uusia yrittäjiä alalle. Muita huolenaiheita olivat maatalouden rahoituksen pitkät prosessit ja rahoituksen saatavuus, jotka kuormittavat yrittäjiä.

Melan asiamiehet aloittavat jälleen puhelinyhteydenotot tiettyjen maatalousyrittäjäsegmenttien parissa. Kokouksessa esitettiin myös toive, että yrittäjät ottaisivat itse yhteyttä Melaan työtulotasojen oikeellisuudesta. Kokouksen päätöksissä nostettiin esiin tarpeet lisätiedotukselle Itä- ja Keski-Suomen alueen työterveyspuitesopimuksista sekä Mela-asiamiesten koulutuksen kehittämiseksi, erityisesti osakeyhtiöiden ja yhtymien osakkaiden lomaoikeuksien osalta.

Toinen valiokunnan kokous järjestettiin 20.10.2025 vierailukokouksena Työterveyslaitoksella. IKS-alueen työkykyneuvojat olivat mukana kokouksessa ja he toivat maatalousyrittäjien sekä Välitä viljelijästä toiminnan terveisiä. Keskeisimmät nostot työkykyneuvojilta:

- taloushaasteet edelleen mukana
- vakavia fyysisen työkyvyn haasteita
- Maatalouden jakautuminen itä/länsi, tuotannon alasajo
- Yrittäjien tietoisuus melaturvan tasosta ja mahdollisuuksista
- Työterveyshuollon matala liittymisaste
- Valvonta ja byrokrania ahdistaa viljelijöitä (sis. sosiaalinen ehdollisuus)
- Toimijuutta löytyy asiakkaissa aikaisempaa enemmän: osaaminen, aikaisemmin liikkeellä, jaksaminen ei aina hallitseva elementti.

Jukka Mäntälä Työterveyslaitokselta piti ennen työsuojainnäyttelyä (kuvia alla) esityksen aiheella työsuojaimet terveyden edistäjänä maatilaympäristössä. Tapaturmiin voi johtaa joko fyysinen kuormittuminen, psykososiaalinen kuormittuminen tai altistuminen. Taikka näiden yhdistelmä. Fysikaalisia altisteita ovat esimerkiksi melu, värinä, UV-säteily, epäsuotuisat lämpöolosuhteet. Tärkeimmät kemialliset altisteet hengitysilmassa maatalousyrittäjissä, joihin pitäisi kiinnittää huomiota: eläinpeite, dieselpakokaasu,

puupöly, hitsaushuurut, lietalantakaasut, kiteinen piidioksidipöly (kvartsi). Kaikilta edeltä mainituilta hengitysilma-altisteilta voi suojautua oikeanlaisilla suojaimilla.

Kuva 4 Työsuojainnäyttelyssä työterveyslaitoksella.

Kuva 5 Työsuojainnäyttelyssä työterveyslaitoksella.

Kuva 6 Työsuojainnäyttelyssä työterveyslaitoksella.

Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunnan tiedote syksyllä 2025:

Maatalousyrittäjän työterveys on osa tilan kestävyttä

Maatalous on elinkeino, joka vaatii sekä fyysistä että henkistä kestävyttä vuoden jokaisena päivänä. Maatalousyrittäjä kantaa vastuuta paitsi eläimistä, pelloista ja tuotannosta, myös perheestään. Joskus saattaa unohtua oma hyvinvointi - kova työ ei saisi tapahtua oman terveyden kustannuksella. Työterveys ja työkyky eivät ole itsestäänselvyksiä. Ne rakentuvat arjen valinnoista, oikeasta tuesta ja riittävästä huolenpidosta.

Ennen työn aloittamista mietitään, mitä voi sattua – ja miten se voidaan estää

Maatalousyrittäjät työskentelevät usein yksin pitkiä päiviä ilman selkeää työaikaa. Tilan käytännön työt, juoksevat asiat sekä taloudelliset paineet muodostavat yhdistelmän, joka kuormittaa sekä kehoa että mieltä. Moni on tottunut "pärsjäämään", mutta liian usein se tarkoittaa myös oireiden sivuuttamista – kunnes on pakko pysähtyä.

Tutkimusten mukaan maatalousyrittäjillä on:

- Tavanomaista enemmän tuki- ja liikuntaelinvaijoja
- Kohonnut riski hengitystiesairauksiin (esim. eläinpöly, ammoniakki, lietelannankaasut)

- Kohonnut riski työtaturmiin ja pitkäaikaiseen stressiin
- Haasteita jaksamisen ja työkyvyn ylläpidossa erityisesti iän karttuessa

Tiesitkö, että astman voi saada jopa ensimmäisestä altistuksesta lietalannankaasuille esim. lietteen pumppaustilanteessa. Tämän takia suojainten käyttö on äärimmäisen tärkeää.

Työterveys on yrittäjän valttikortti

Vaikka yrittäjät eivät kuulu automaattisesti työterveyshuollon piiriin, maatalousyrittäjällä on mahdollisuus järjestää itselleen työterveyspalveluita Kelan tukemana. Tämä tarkoittaa ennaltaehkäiseviä terveystarkastuksia, työympäristön riskiarvioita sekä työkyvyn seurantaa ja tukemista.

Maatalousyrittäjänä voit saada tukea esimerkiksi:

- Fyysisten vaivojen ennaltaehkäisyyn (esim. nostotekniikka, ergonomia)
- Hengityssuojainten ja työturvallisuuden valintaan
- Varhaiseen puuttumiseen uupumuksen tai stressin merkeissä
- Työkykyä tukevien kuntoutuspalveluiden hakemiseen

Vahva yrittäjä, vahva maatalous

Työkyky on yksi tilasi tärkeimmistä voimavaroista. Huolehtimalla omasta terveydestäsi huolehdit samalla myös perheestäsi, tuotannon jatkuvuudesta ja maatalouden tulevaisuudesta.

Sinulla on oikeus voida hyvin työssäsi.

Kannustamme kaikkia maatalousyrittäjiä:

- Varaamaan säännöllisesti terveystarkastuksia
- Kartoittamaan tilan riskitekijöitä ja parantamaan työturvallisuutta
- 1. Keskustelemaan jaksamisesta – matalalla kynnyksellä
- Hyödyntämään saatavilla olevia tukipalveluita ja verkostoja

Työterveyden edistäminen ei ole vain yksilön asia, vaan koko maaseudun hyvinvoinnin kysymys. Kun yrittäjä voi hyvin, myös suomalainen ruuantuotanto ja maalla asuvat voivat hyvin.

Tiedotteet ovat laatineet Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen osaaminen- ja hyvinvointivaliokunta, johon kuuluu luottamushenkilöitä Pohjois-Savosta, Pohjois-Karjalasta, Etelä-Savosta ja Keski-Suomesta.

Liite 4 Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta toiminta 2025

Lihavaliokunta kokoontui vuonna 2025 kaksi kertaa: 4.2.2025 IKS luottamushenkilöpäivien yhteydessä Tahkolla ja 17.11.2025 MTK:n Lihafoorumin ja lihaseminaarin yhteydessä. Lisäksi lihavaliokunnan jäsenet ovat olleet kutsuttuna MTK:n lihafoorumiin etänä 3.3.2025. Valiokunnan puheenjohtajana toimii Lauri Jaatinen Toivakasta ja varapuheenjohtajana Paavo Sävilammi Kangasniemeltä.

Keskeiset tavoitteet ja teemat vuodelle 2025 ovat:

- Salmonellarahasto
- Peltolohkojen korvauskelpoisuus
- Käyttämättömät cap-määrärahat
- Seuraava tukikausi
- Mercosur-sopimuksen vaikutukset (metsäkatoasetus ym.)

Salmonellarahasto etenee. Rahastoon peritään maksua 20 miljoonaan euroon asti, jota valtio pääomittaa tarvittaessa. Rahaston kulu on noin 2€/sika/vuosi. Siipikarja on seuraavana, jos rahasto osoittaa toimivuutensa.

Tuottajahinnat ovat Euroopan hinnoista euron jäljessä. Kaupoissa lihamarkkinointi pitää saada kuntoon. Kotimainen tuote on ylivoimainen, mutta kuluttaja ei tunnista laatutuotetta. Suoramyyntissä luomu vetää. Muutoin luomukysyntää ei ole.

Tukien käyttämättömät määrärahat pitäisi käyttää mihin niitä on suunniteltu tai käyttää ylipäänsä maatalouteen, esimerkiksi peltojen tukikelpoisuuksiin. Eläinten hyvinvointikorvaus ei ole korvannut nautasektorin menetyksiä. Seuraavalla ohjelmakaudella pitää nautasektorin tuissa onnistua paremmin. Tukiehdossa on muutenkin ristiriitaisuuksia: ulkona kasvavilla naudoilla riittää vesi, kun taas kylmäpihatossa pitää olla lämmitetty vesi.

Investointihalukkuutta on tiloilla, mutta rahoituksen nihkeys estää investoinnit.

Keskustelua on käyty eloeläinten viennistä.

Liite 5 Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen luomuvaliokunnan toiminta 2025

Luomuvaliokunta kokoontui vuonna 2025 kaksi kertaa. 27.2.2025 Varkaudessa Kaks Ruusua ravintolassa ja 11.11.2025 Lapinlahdella Teknologiaalolla. Lapinlahdella kokoonnuttiin myös Itä- ja Keski-Suomen luomuyhdistysten kanssa. Kokouksen jälkeen käytiin vierailulla Mikko Piipon tilalla. Valiokunnan puheenjohtajana toimii Mikko Piippo Lapinlahdelta ja varapuheenjohtajana Marisa Hukkanen Rantasalmelta.

Luomuvaliokunnan keskeiset tavoitteet vuodelle 2025 ovat

- tukien täysimääräinen käyttö järjestöllisen edunvalvonnan painopisteeksi,
- tuoda julkisessa keskustelussa esille luomumarkkinan toimimattomuus ja ratkaisukeinot sekä valtion välinpitämättömyys 25% luomutavoitteen saavuttamiseksi,
- yhteistyön tiivistäminen Luomuliiton Itä- ja Keski-Suomen yhdistysten kanssa.

Luomuyhdistysten ja valiokunnan yhteiskokouksessa aloitettiin kannanoton valmistelu. Parhailaan on käynnissä useampi hanke, joka liittyy Itä- ja Keski-Suomen luomutoimijoihin: Uutta Virtaa Järvi-Suomen luomuun, Luonnon monimuotoisuustuuppaukset ja viljahanke.

Kuva 7 IKS luomuvaliokunta ja luomuyhdistysten edustajat vieraillemassa Alapihan tilalla.

Liite 6 Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta

Vuosi 2025 oli Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunnalle aktiivisen edunvalvonnan, yhteistyön vahvistamisen ja maidontuotannon kilpailukyvyyn parantamisen vuosi. Valiokunta keskittyi erityisesti maidontuotannon edellytysten turvaamiseen alueellaan, kaupan ja alkutuotannon vuoropuhelun lisäämiseen sekä tulevien tukijärjestelmien vaikuttamistyöhön. Valiokunnan puheenjohtajana toimi Tuomas Pietiläinen ja varapuheenjohtajana Perttu Sirviö. Valiokunnan sihteeri oli Jari Kauhanen

Valiokunta kokoontui kahdesti: 14.3.2025 Jyväskylässä sekä 30.10.2025 Kuopiossa. Jyväskylän kokouksen alkuosa oli yhteinen eteläisten liittojen maitovaliokunnan kanssa. Kokousten välissä yhteydenpito tapahtui WhatsApp-ryhmän ja sähköpostin kautta.

Valiokunta laati eteläisten liittojen maitovaliokunnan kanssa maataloustukien uudistamiseen liittyen kirjeen MTK:n johtokunnalle. Kirjeessä otettiin kantaa, että maataloustukia tulee kohdentaa nykyistä selkeämmin ruoantuotantoon ja maidontuotannon jatkuvuuden turvaamiseen. Maidontuotannon ja lehmämäärän lasku heikentää koko ruokaketjua ja näkyy markkinoilla mm. jauhelihapulana.

Keskeiset esitykset MTK:n johtokunnalle

- lehmäpalkkion poikimavälin tiukentaminen AB-alueen
- lehmäpalkkion määrärahan korotus +1 M€
- investointituen enimmäismäärän nosto 1,5 M€:oon
- tukien ennakot maksetaan aikaisemmin
- eläinpalkkioiden ensimmäinen erä maksetaan ennakkoon edellisen vuoden eläinmäärän perusteella, kuten pohjoisessa tuessa.
- tukiehtoja muutetaan siten, että säilörehu- ja kuivaheinänurmille tulee sadonkorjuuvelvoite.
- Tukien maksamista vanhuuseläkkeen kanssa samanaikaisesti tulee tulevaisuudessa rajoittaa.
- Luopumistukijärjestelmä tulee palauttaa tukemaan hallittua sukupolvenvaihdosta ja tuotannosta luopumista.
- maidolle osoitettu tuki maksetaan litraperusteisesti koko maassa,
- eteläiset liitot korostavat kuukausittaista maksua tilojen maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Valiokunta tapasi lokakuussa Keskon aluejohtaja Jesse Kohosen. Keskustelussa käsiteltiin ruokamarkkinoita, kaupan merkkien vaikutusta, huoltovarmuutta sekä alkutuotannon ja kaupan yhteistyön kehittämistä. Tavoitteena on lisätä tiedonkulkua ja yhteistyötä.

Valiokuntalaisia osallistui Maitoalan huippuseminaariin Kuopiossa 29.–30.10.2025. Lisäksi valmisteltiin hätäteurastusta koskeva tiedote.

Liite 7 Peltokasvivaliokunnan toimintakertomus 2025

Vuonna 2025 Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta jatkoi alueellista yhteistyötä kasvinviljelyn kilpailukyvyyn ja toimintavarmuuden vahvistamiseksi. Työn ydin oli käytännössä sama kuin tiloilla arjessa: markkina- ja kustannuspaineiden hallinta, tuotannon riskien pienentäminen sekä se, ettei sääntely ja uudet vaatimukset valu yksipuolisesti viljelijän kustannukseksi.

Valiokunta kokoontui vuoden aikana kahdesti etäyhteydellä. Puheenjohtajuus jatkui Kimmo Laamasella ja varapuheenjohtajana toimi Jarkko Nurminen. Molemmissa kokouksissa saatiin ajankohtainen EU- ja markkinatilannekuva Brysselistä Max Schulmanin kautta.

Kevään keskusteluissa painottui poikkeuksellisen selvästi DON-kysymys: mittaustulosten vaihtelu, menetelmien epäyhtenäisyys ja se, miten helposti epävarmuus muuttuu tilalle hinnaksi tai markkinariskiksi. Jos mittauskäytännöt ja tiedon saatavuus (myös lajikekohtaisesti) eivät ole kunnossa, markkina ei toimi reilusti – ja silloin riskin kantaa se, jolla on heikoin neuvotteluasema. Samassa yhteydessä nousi esiin viljelymenetelmien ja sääolojen rooli riskin muodostumisessa, mutta keskustelun ydin oli nimenomaan järjestelmän toimivuudessa: miten varmistetaan, että mittaaminen on vertailukelpoista ja ennakoitavaa.

Huoltovarmuus oli mukana konkreettisena markkinakysymyksenä. Keväällä tarkasteltiin Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastoinnin ja varastojen purun vaikutuksia: jos purku rytmitetään tai toteutetaan tavalla, joka heiluttaa markkinaa, vaikutus voi näkyä nopeasti tuottajahinnassa ja kaupan dynamiikassa. Tavoitteena oli löytää linja, jossa huoltovarmuus toteutuu ilman, että kotimainen markkina samalla ”rangaistaan” heilahteluilla.

Lannoitteet ja panoshinnat muodostivat vuoden läpi kulkevan selkärangan. Keväällä keskustelu kytkeytyi vahvasti kauppapolitiikkaan (mm. Venäjä/Valko-Venäjä -kytkentöihin) ja siihen, miten tullit ja rajoitteet voivat siirtyä koko markkinaan hintavaikutuksina. Joulukuussa sama teema syveni EU:n tuleviin linjauksiin: odotuksiin ”lannoitestrategiasta”, energiahinnan ja maakaasun roolista sekä siihen, miten kustannuspaine lopulta kasautuu nimenomaan kasvitiloille. Tätä kokonaisuutta peilattiin myös sääntelyn kehitykseen, kuten hiilirajamekanismin ja laajemman ”yksinkertaistamisen” keskusteluun – käytännössä siihen, helpottaako vai monimutkaistaako uusi paketti tilojen arkea.

Toinen selvästi vahvistunut teema oli data ja vastuullisuus. Keväällä käytiin suoraviivaista keskustelua siitä, että tiloilta kerättävän datan arvo kasvaa, mutta pelisäännöt hyötyjen ja kustannusten jaosta laahaavat. Huoli ei ollut ”kehitysvastaisuus”, vaan hyvin maanläheinen: jos jokainen ostaja tai ketju rakentaa oman laskentamallinsa ja vaatii oman raportointinsa, lopputulos on tilalle byrokratiaa ja epäselvää riskiä – ja toiselle osapuolelle kilpailuetua. Linja oli, että laskennan pitäisi olla yhtenäistä ja minimitiedon varassa toimivaa, ja että tilan dataan liittyy myös omistajuus- ja korvauskysymys, josta ei voi vaieta. Turvepeltoihin liittyvät vaatimukset näyttäytyivät tässä kehikossa konkreettisena esimerkkinä: vastuullisuusrajaukset voivat käytännössä rajata osaa pelloista tai tuotannosta ketjujen ulkopuolelle, ellei vaikutuksia arvioida realistisesti.

Kokouksissa käsiteltiin myös keinovalikoiman kaventumista ja valvonnan käytäntöjä. Torjunta-aineisiin ja hyväksyntäpolitiikkaan liittyvät kysymykset nousivat esiin kilpailukyvyyn näkökulmasta, ja kansallisista prosesseista keskusteltaessa Tukes nähtiin keskeisenä toimijana. Samalla todettiin tarve kerätä kentältä systemaattisemmin havaintoja valvonnan vaihtelusta ja viedä niitä eteenpäin siten, ettei asia jää yksittäisten tilojen kokemukseksi vaan muuttuu korjattavaksi ilmiöksi.

Vuoden aikana valiokunnan työssä alkoi myös hahmottua seuraavan vaiheen fokus. Peltokasvifoorumia pidettiin tärkeänä vaikuttamisen ja yhteisen tilannekuvan rakentamisen alustana, ja samalla tunnistettiin tarve saada mukaan myös nuorten näkökulma, jotta edunvalvonnan ja kehittämisen ”jatkumo” ei katkea. Kokonaisuutena vuosi 2025 kiteytyi kolmeen asiaan: panoshintojen ja lannoitemarkkinan hallittavuus, markkinoiden toimivuus (DON mukaan lukien) sekä se, miten vastuullisuus- ja datajärjestelmät rakennetaan niin, että ne parantavat kilpailukykyä – eivätkä vain siirrä riskiä ja kustannusta alkutuotantoon.

Liite 8 IKS Erikoiskasvivaliokunnan toimintakatsaus 2025

Vuonna 2025 Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta jatkoi työtään erikoiskasvituotannon toimintaedellytysten vahvistamiseksi tilanteessa. Keskusteluissa korostuivat rahoituksen kiristyminen, tuotantopanosten hintapaineet ja sääntelyn aiheuttama kuormitus – eli samat tekijät, jotka ohjaavat viljelijöiden päätöksiä siitä, uskalletaanko uusia aloja lisätä, investoidaanko, tai jätetäänkö mieluummin “odottamaan mitä pelloilta paljastuu”.

Valiokunta kokoontui vuoden aikana helmikuussa Suonenjoella Pakkasmarjalla ja kesäkuussa Teamsin välityksellä. Puheenjohtajana jatkoi Antti Vauhkonen ja varapuheenjohtajana Antti Tolvanen; sihteerinä toimi Antti Waris.

Vuoden alun tilannekuva oli varovainen. Useilla tiloilla suunnitelmia pidettiin auki, eikä uusia aloja välttämättä kasvatettu, koska talvihuhoja odotettiin ja riskit koettiin poikkeuksellisen suuriksi. Sääolojen sahaaminen – erityisesti talven sulamisjaksot – nähtiin suoraan tuotantoriskinä. Samalla kustannuspuolella lannoitteiden hinnan koettiin edelleen nousevan, vaikka aiemmin oli annettu viitteitä toisenlaisesta kehityksestä. Tästä muodostui yhdistelmä, joka näkyy päätöksenteossa nopeasti: investointeja pitäisi tehdä, mutta epävarmuus ja rahoituksen saatavuus syövät halukkuutta sitoutua.

Kevät–alkukesä toi keskusteluun hieman valoisamman sävyin säärintamien vaikutuksen: monella alueella kevät oli sujunut kohtuullisesti, viileähkö sää oli tukenut tasaista kasvua, ja kasvustot olivat saaneet aikaa juurtua, vaikka sadetta toivottiinkin. Samalla kuitenkin todettiin, että pienetkin pakkasjaksot olivat vieneet osan pinta-alasta ja että talvihuhoja oli paikoin yllättävän paljon – jopa kestävillä herukoilla. Tämä kertoo olennaisen erikoiskasvituotannosta: riski ei ole vain “sato vai ei”, vaan riski on myös kasvin elinvoiman ja tuotantokyvyn heikkeneminen, mikä vaikuttaa useamman vuoden perspektiivissä.

Sääntely ja laatuajärjestelmät olivat vuoden aikana läpileikkaava teema. Helmikuussa käytiin laaja keskustelu IP-sertifikaateista ja niiden suhteesta GlobalGAPIin. Ydinviesti oli, että järjestelmä voi olla sinänsä perusteltu, mutta sen pyörittäminen on raskasta ja vaatimusten muutokset kasaantuvat tilan hallinnolliseksi työksi. Samaan pakettiin nivoutuivat vastuullisuusraportointi (ESG) ja viranomaisprosessit – eli se kokonaisuus, jossa erikoiskasvituottajalle tulee yhä enemmän “ketjuvaatimuksia” samaan aikaan kun kannattavuus on tiukoilla.

Työntekijätilanne nousi esiin sekä käytännön rekrytointina että byrokratiakysymyksenä. Helmikuussa käsiteltiin erityisesti kausityöntekijöiden osoite- ja tavoitettavuusongelmia talvikaudella, koska esimerkiksi laskujen tai viranomaiskirjeiden perillemeno voi aiheuttaa tiloille ja työntekijöille kohtuuttomia seurauksia. Kesäkuussa viesti oli, että työntekijöiden löytämiseen on joutunut tekemään aiempaa enemmän työtä ja “etsimistä”. Keskusteluun nousi myös tarve selvittää eräiden toimijoiden roolia ja käytäntöjä työntekijäasioissa (mainintana Suomen Turvaopaste Oy), mikä kertoo siitä, että työvoiman saatavuus ei ole pelkkä “löytyykö tekijöitä” -kysymys vaan sisältää sopimus-, ohjaus- ja vastuuketjuja, joihin tarvitaan yhteistä pelisääntöä.

Edunvalvonnan ja kehitystyön puolella vuoden aikana jatkettiin MTK:n erikoiskasvivaliokunnan strategiatyötä. Helmikuussa todettiin, että strategiatyölle rakennetaan nyt pohjaa kyselyn avulla eri tuotantosuunnille, ja kesäkuussa tilanne eteni niin, että vastauksista koottiin yhtenäinen kokonaisuus ja työtä jatkettiin MTK:n päätöksenteon tueksi. Tämä on tärkeää, koska erikoiskasviala on käytännössä monilajinen ja moniriskinen kokonaisuus – ja ilman yhteistä suuntaa edunvalvonta helposti pirstoutuu yksittäisiksi teemoiksi. Lisäksi sovittiin webinaariajattelusta: vastuullisuus ja laatuvaatimukset yhtenä kokonaisuutena, ja erikseen työluvat ja verotus. Se on järkevä jako, koska juuri näissä asioissa viljelijöiden “transaktiokustannus” on kasvanut eniten.

Haasteiksi tulevaisuuteenkin jää investointien ja rahoituksen pullonkaulat, laatu- ja vastuullisuusjärjestelmien kohtuullistaminen sekä työvoiman saatavuuden ja prosessien sujuvoittaminen. Näiden rinnalla ilmaston ja sään aiheuttama vaihtelu (talvihuhoista kevään halloihin) on taustalla jatkuvana “uuden normaalin” riskinä, joka pakottaa sekä viljelytekniisiin että taloudellisiin varautumisratkaisuihin.

Liite 9 Maaseutunuorten toiminta

Eteläsavolaiset maaseutunuoret ovat olleet aktiivisena. Valiokunnassa on kahdeksan jäsentä, ja heistä neljä on mukana liiton johtokunnan kokouksissa. Nuorten edustajana Jarkko Parkkinen Mikkelistä ja valtuuskunnan jäsenenä Matias Muhonen Savonlinnasta. Johtokunnan jäseninä ovat Tero Lahikainen Kangasniemeltä ja Anne Manninen Pieksämäeltä. Joten nuorten ääni kuuluu päätöksenteossa. Maaseutunuoret osallistuivat MTK-Etelä-Savon ja Itä- ja Keski-Suomen liittojen välisiin tilaisuuksiin sekä valtakunnallisiin maaseutunuorten tilaisuuksiin, kuten Kevätparlamenttiin ja Syysparlamenttiin. Valiokuntalaiset jakoivat tarinoita maaseutunuorten arjesta Savomanujen Instagramissa vuoroviikoin pohjoissavolaisten kanssa. Kevään aikana kaikki valiokuntalaiset myös esittäytyivät Savomanujen Instagram-tilillä. Lisäksi heistä julkaistiin useita haastatteluja paikallisessa mediassa. Valiokunnan jäsenet ryhtyivät vuoden aikana kotikutoisiksi dokumentaristeiksi ja kuvasivat arkeaan eri vuodenaikoina – aina kevään kevättöistä talven lumihankiin. Näistä hetkistä koottiin lämminhenkinen ja hyväntuulinen maakuntavideo, joka esitettiin Raumalla kutsuna tulevaan Syysparlamenttiin, joka järjestetään 29.-31.10.2026 Savonlinnassa. Video herätti hymyn katsojien kasvoille ja tarjosi pilkahduksen maakunnan elämänmenoon.

Toiminta

Jarkko Parkkinen puheenjohtaja, Tero Lahikainen varapuheenjohtaja, Aki Manninen, Anne Manninen, Matias Muhonen, Lauri Pitkänen, Minna Ruokonen ja Kari Sihvonen.
Valiokunta kokoontui neljä kertaa, 2.1., 31.3., 15.10. ja 13.12.

31.3. kokous Pajulan tilalla. Nautittiin tilan herkullinen lounas yhdessä kansanedustaja Vesa Kallion kanssa. Elina ja Taneli Pajunen esitteli tilan navettoja, joista uusimmassa on kaksi lypsyrobotia.

25.4. Manujen saunailta järjestettiin tällä kertaa Mäntyharjulla. Täällä nautittiin keittiömestari Juho Huurreoksen valmistamista burgereista, saunasta ja seurasta. Yöpymään sai jäädä Honkalomien mukaviin huviloihin.

9.7. Pelloilta pöytään -tapahtuma Mikkelin Karilassa.

25.7. Tulevaisuuden Etkot. Tapahtuma järjestöjen nuorille järjestettiin yhteistyössä Etelä-Savon kauppakamari, Etelä-Savon Maakuntaliitto, Etelä-Savon Yrittäjät, Mikkelin Nuorkauppakamari, MTK-Etelä-Savo ry, OP Suur-Savo, ja SKAL Itä-Suomi ry. Tapahtuman päätteeksi suuntasimme yhdessä St. Michel Summerfesteille nauttimaan musiikista ja kesän tunnelmasta!

23.8. Elävä Maaseutu -messut Joroisissa. Annella ja Akilla riitti messuilla huisketta, kun arviolta pari sataa lasta kävivät ajamassa polkutraktoriajokortin.

13.9. Maa- ja metsäpäivä Juvalla Farmila Oy:n tilalla yhdessä mhy Etelä-Savon kanssa. Kari ja Matias elävöittivät osaltaan tapahtumaa ajeluttamalla lapsia polkutraktoreilla.

17.11. Esedu, Salosaari. Jarkko, Anne ja Tero kävivät ensimmäisellä vierailulla esittelyssä ja esittelemässä maaseutunuorten toimintaa maatalousalan opiskelijoille. Konseptia kehitetään 2026 vierailua varten.

13.12. Maaseutunuoret tanssikurssilla

Valintakokouksen jälkeen manut siirtyivät Framen tanssistudiolle hiomaan lavatanssin alkeita. Tämän jälkeen menttiin porukalla Einon vintille syömään.

20.12. Maaseutunuorten joulutulet 🍂 paloivat useilla paikkakunnilla kaikkien iloksi mm. Koirakivellä, Kulenoisissa, Hirvensalmella, Hurissalossa, Joroisissa, Juvalla, Parkumäellä, Ristiinassa ja Virtasalmella. Joulutulet ovat maaseutunuorten rakkaimpia perinteitä. Joulutulet juhlistavat kotimaista alkutuotantoa ja sitä suosivia kuluttajia. Kuva. Mukana Pelloilta pöytään -tapahtumassa 9.7.

Kuva 8 Valiokunta kokousti Pajulan tilalla 31.3. ja tutustui uuteen kahden robotin navettaan.

Kuva 9 Kansanedustaja Vesa Kallio kertoi Pajulan tilalla kansanedustajan työstä.

Manujen saunailta

Mäntyharjulla
25.4.2025 klo 18:30

Lähiruuan hyvä ystävä, ruokakirjailija, keittiömestari **Juho Huurreksa** valmistaa **burgerit!**
Tarjolla myös erityisen hyvää seuraa :)
Tilaisuus on maksuton MTK:n jäsenille.
Tervetuloa kaikki maaseutunuoret!

Lisätietoja ja ilmoittautuminen
Lyytiin 17.4.2025 mennessä.
Järjestäjänä
MTK-Etelä-Savon
Maaseutunuorten valiokunta

Kuva 10 Keittiömestari Juho Huurreksa valmisti lähiraaka-aineista maistuvat burgerit.

Kuva 11 Tero Lahikainen, Jarkko Parkkinen, Anne Manninen ja Kari Sihvonon luovuttivat manujen kiertopalkinnon Antti Pulkkiselle.

Kuva 12 Antti Pulkkinen Juvan panimo.

Kuva 13 Valiokunnan kokous ja maakuntavideon ensi-ilta 15.10.

Kuva 14 Minna Ruokonen ja Sini Kekkonen. Sini koosti maakuntavideon.

Kuva 16 Tanssikurssin odottava tunnelma – tanssit kutsuvat!

Kuva 15 Valiokuntalaiset olivat mukana Pellolta pöytään -tapahtumassa.

Kuva 17 Valiokunnan kokous 13.12.2025. Kuvassa vasemmalta alkaen Meri Remes, Matias Muhonen, Aki Manninen, Anne Manninen, Jarkko Parkkinen, Kari Sihvonen, Lauri Pitkänen ja Tero Lahikainen. Meri keskusliitosta kävi kertomassa tulevan Syysparlamentin järjestely.

Kuva 19 Tanssikurssin jälkeen kävelimme jouluisen torin poikki kohti Einoon vinttiä.

Kuva 18 Valintakokouksen ja tanssikurssin jälkeen Einoon vintillä.

Kuva 20 Juvan joulutulet.

Liite 10 LAUSUNTO Suomen karhukannan hoitosuunnitelmaksi

MTK-Etelä-Savo tukee MTK:n lausuntoa.

MTK näkee merkittävänä puutteena, ettei sidosryhmillä ja kentän toimijoilla ole ollut mahdollisuutta laajemmin osallistua asian valmisteluun. Vuoden 2022 jälkeen on tapahtunut merkittäviä muutoksia sekä karhukannassa että lainsäädännössä. Päivitetyssä kannanhoitosuunnitelmassa tehdään pitkävaikutteisia linjauksia kuten suotuisan suojelutason viitearvon ja kannanhoitoalueiden määrittely sekä kannanhoidollisen metsästyksen kohdentaminen.

Erityiset huomiot

Erityisinä huomioina Etelä-Savosta haluamme tuoda esiin huoli karhukannan ihmisarkuutta lisäävistä ja ylläpitävistä toimista. Karhujen pihakäyntien määrä on viimeisen parin vuoden aikana kasvanut merkittävästi, mikä osoittaa todella huolestuttavaa kehitystä ihmisarkuuden vähentyessä. Keskeinen puute on se, että kannanhoidollista metsästystä esitetään toimenpiteenä vain itäiselle alueelle, joka on vain reilut 10 % Suomen pinta-alasta. Keskistä kannanhoitoaluetta koskevat vahinkojen hallintaan ja ihmisarkuuden ylläpitoon esitetyt tavoitteet ja esitetyt toimenpiteet ovat vakavassa ristiriidassa.

Etelä-Savo kuuluu keskiselle kannanhoitoalueelle, jolle esitetään karhutihentymien seuraamista ja tarvittaessa kannanhoidollista metsästystä. Kannanhoidolliseen metsästyksen esitetään asetettavan tarvittaessa rajoittavat naaraskiintiöt, jotta varmistetaan alueen karhukannan tuottokyky ja levittäytymispotentiaali.

On täysin hyväksymätöntä ja kohtuutonta, että keskisen Suomen kannanhoitoalueella ylläpidetään korkeampaa karhukantaa, jotta levittäytyminen länteen ja etelään mahdollistetaan. Alueella vallitseva karhukanta on kokonaisuutena niin vahva, että säännöllinen kannanhoidollinen metsästys on välttämätöntä erityisesti ihmisarkuuden vahvistamiseksi ja vahinkojen välttämiseksi. Korkea ja naarasvoittoinen kanta merkitsisi entistäkin suurempaa riskiä vaarallisille ihmisen ja pentueen kohtaamisille keskisen Suomen alueella.

Etelä-Savon alueella on ollut vuonna 2024 karhun aiheuttamia kotieläinvahinkoja määrällisesti, ja myös korvaussummaltaan, korkeimmat kuin koskaan riistavahingot.fi tilastoinnin aikana (vuodesta 2013).

Liite 11 LAUSUNTO Maaseutupoliittisesta selonteosta (yhteislausunto IKS-liitot)

1. Yleiset huomiot

Itä- ja Keski-Suomen MTK liitot pitävät maaseutupoliittista selontekoa tärkeänä strategisena asiakirjana, joka sisältää oleelliset maaseudun kehittämistä edistävät asiakokonaisuudet.

On tärkeää pitää huolta, että selonteon linjaukset löytyvät myös tulevan hallituksen ohjelmasta.

Kiitämme mahdollisuudesta olla mukana selonteon valmistelussa ja toivomme, että poikkihallinnollinen ote säilytetään myös selonteon käytäntöönpano vaiheessa.

2. Maaseutupoliittikan suunnittelujärjestelmä

Maaseudun elinkeinojen kehittyminen vaatii uusia investointeja ja niiden rahoitukseen on löydettävä myös uusia välineitä. Perinteisten MMM:n hallinnonalan EU:n maaseuturahasto ja kansallisen CAP-suunnitelman mukaisten rahoituskeinojen lisäksi tarvitaan erityisesti lisävakuuksia pankkirahoituksen turvaamiseen. Siksi on tärkeää, että myös TEM huomioi maaseudun PK- ja mikroyritykset entistä paremmin omassa alue- ja rakennepoliittikaohjelmassaan. Pankkirahoituksen ongelmat korostuvat vielä erityisesti itäisessä Suomessa, joka kärsii itärajan sulkemisesta johtuvasta aluetalouden taantumasta. (luku 2.2)

Maaseutututkimuksessa pitäisi jatkossa keskittyä myös löytämään ratkaisumalleja elinkeinojen kehittämisen ja investointirahoituksen ongelmien ratkaisemiseen. Ilman elinvoimaista elinkeinotoimintaa ei ole olemassa elävää maaseutua. (Luku 2.3)

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

TKI toiminnan rahoitusta pitää kehittää niin, että myös maaseudun mikro- ja PK yrityksillä on jatkossa paremmat mahdollisuudet sen hyödyntämiseen. Tämä vaatii tuotekehitystä myös TKI-rahoitukseen ja panostusta mahdollisuuksien markkinointiin. (luku 3.2)

Uusien yritysten sijoittuminen maaseudulle vaatii hyvin toimivat tietoliikenneyhteydet. Valokuituverkon rakentamisen edistäminen ja muiden toimintavarmojen yhteyksien kehittäminen on elintärkeää nykyisille ja uusille maaseudun yrityksille.

Ruoka- ja metsäketjut muodostavat edelleen maaseudun elinlinkeinotoimintojen selkärangan ja niillä erittäin tärkeä rooli aluetaloudessa. Ruokaketjulla on myös kohtalon yhteys huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen erityisesti Itä-Suomessa. Metsäketju yllä pitää myös tieinfraa ja on tärkeä osa hiilinielujen ylläpidossa. Nämä maaseudun elinvoiman kulmakivet on hyvä näkyä myös selonteossa. (3.2)

Asukasmäärän säilyttämisen kannalta toinen tärkeä asia on maaseudun kiinteistöjen kunnossapito ja asuinkiinteistöjen kauppojen rahoitus. Maaseudun elinvoima ei voi säilyä, jos nuoret eivät saa lainaa asuntojen ostoon ruutukaavan ulkopuolelta. (Luku 3.1)

4. Kansallinen maaseutuvisio

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuositukset

Maaseutupoliittisessa selonteossa pitää näkyä itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmien toimenpiteet.

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

- 1) Talouden uudistamista tukevien rakenteiden vahvistaminen.
- 2) Ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta.

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)? (Merkitse kehittämissuosituksen numerot 1-24)

- 1) Yksityisteiden kunto
- 2) Kestävä liikkuminen ja liikenne
- 3) Digitaalisen kuilun kaventaminen
- 4) Maaseudun kehittäminen CAP post 2027
- 5) Osaaminen ja työvoima

Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuositukset -luvun 5 sisälle olisi hyvä lisätä kehittämissuositukset itäiselle ja pohjoiselle Suomelle. Itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmien sisältö on hyvä näkyä esimerkiksi "Vahvistetaan talouden uudistumista" -tavoitteen alla.

Pankkirahoituksen moninaiset haasteet maaseutualueilla saavat runsaasti eri kohdissa selontekoa. Pankkirahoitus on hyvä lisätä omaksi kehittämisuositukseksi esimerkiksi ”Vahvistetaan talouden uudistumista” -tavoitteen alla.

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

7. Muut täydennystarpeet

Tärkeitä avauksia ovat investointien rahoituksen helpottaminen (vakuusohjelmat ja korotetut investointituet), sekä verotukseen liittyvät uudistukset esim. metsäveron tuoton kohdentaminen sen kasvukuntaan. Erityistalousalue kokeilut pitää ulottaa koskemaan myös maaseutualueita.

Pankkirahoituksen haasteet eivät näy tässä tavoitteessa. Itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmien toimenpiteet ja käytäntöönpano kuuluvat tähän osioon.

Opintuen takaisin maksuhuojennukset ja starttirahoitus kannustaisivat nuoria palaamaan juurilleen opintojen jälkeen.

Ruokaketjun kasvu- ja vientiohjelma tarvitsee myös oman Itä-Suomi osion.

Metsäketjun osalta pitää löytää uusia innovaatioita, joiden investoinnit voidaan toteuttaa Itä-Suomessa. Itä-Suomi ei saa ajautua raaka-aine reservaatiksi.

Liite 12 ALOITE MATERIAALIKAUPAN PALAUTTAMINEN YHDISTYSTEN KÄYTTÖÖN (yhteislausunto IKS-liittojen kanssa)

Järjestön materiaali kauppa lakkautettiin viime vuoden aikana. Keskusliitto kerää nykyisin liittojen kautta yhdistysten tilauksia ja ne toimitetaan muutaman kerran vuodessa liittoihin. Muutoksen jälkeen on esiintynyt haasteita yhteistilausten ajankohdista ja tilaamisen ennakoinnista yhdistyksissä.

Liitoissa on jouduttu paikoin tilaamaan kolmannelta taholta materiaalia, kun yhteistilauksen toimituksessa olisi kulunut liian paljon aikaa. Lisäksi on vaarana, että materiaali vanhenee, jos ennakkoon tilataan varmuuden vuoksi liian suurta varastoa yhdistyksiin. Sama haaste on toki keskusliitolla tai varaston ylläpitäjällä, jota voisi ratkaista riittävän pienillä tuotantoerillä ja -ajoilla.

Toiveena on, että materiaalin tilausjärjestelmä olisi joustava, yksinkertainen, helposti saavutettava ja johdonmukainen, koska yhdistysten henkilöt tekevät tätä työtä pitkälti vapaaehtoisesti muun ohella.

Liite 13 LAUSUNTO MTK-KESKUSJÄRJESTÖN SÄÄNTÖTYÖRYHMÄN LUONNOS MTK-YHDISTYKSEN MALLISÄÄNNÖISTÄ

2§ Yhdistyksen tarkoitus ja toimintamuodot

Pykälän lause ”Yhdistys valvoo maanomistajien oikeutta ja etua ja toimii jäsentensä etujen ajajana osana kiinteänä liittona toimivaa liittoa ja keskusliittoa.” on kankea ja ei avaudu helposti. Lause voisi olla esimerkiksi: ”Yhdistys on osa kiinteänä liittona toimivaa alueellista liittoa ja keskusliittoa ja sen tehtävänä on toimia jäsentensä etujen ajajana.”

Yhdistys ei osallistu työmarkkinatoimintaan, eikä yhdistyksellä ole työmarkkinatoimintaan liittyviä tavoitteita. Hyvä ja asiallinen selvennys. Muotoilun riittävyys on hyvä varmistaa.

3§ Jäsenyys

Yleisesti todetaan, että tässä esitetyt jäsenyyden muodot eivät vastaa nykyistä jäsenrekisterin toimintatapaa. Oletettavasti jäsenrekisteriä päivitetään jäsenyyksien osalta. Toivottavaa on myös, että koko järjestössä jäsenyyksistä puhuttaisiin yhtenevillä termeillä. Nykyisessä järjestelmässä näin ei aina ole.

Yhdistyksen johtokunta päättää jäsenten hyväksymismenettelystä ja hyväksymisen edellytyksistä näiden sääntöjen mukaisesti. Tämä toteamus sääntöjen loogisuuden vuoksi kuuluisi yhdistyksen johtokunnan tehtäväosioon.

Kunniajäsenyyden voi yhdistyksen kokous myöntää johtokunnan esityksestä yhdistyksen jäsenelle, joka on poikkeuksellisen ansiokkaasti edistänyt yhdistyksen toimintaa. Esitetyn sääntökohdan mukaisesti esitysvalta on johtokunnalla, loogisuuden vuoksi tulee mainita myös sääntöjen kohdassa johtokunnan tehtävät.

Kunniajäsenellä säilyvät kaikki jäsenedut ja -oikeudet, mutta hänellä ei ole jäsenmaksuvelvollisuutta. Loogisuuden vuoksi kuuluu pykälään jäsenmaksut.

Yhdistyksen jäseniksi hyväksytyt jäseniä nimitetään keskusliiton säännöissä perusjäseniksi. Tämä ei ole tarpeen tässä kirjata, jos ja kun jäsenyyksistä puhutaan yhtenevillä termeillä.

4 § Jäsenen velvollisuudet sekä erottaminen ja eroaminen

Olisiko tarkoituksenmukaista erottaa erottaminen ja eroaminen erillisiksi pykälikseen?

Jäsen on velvollinen maksamaan yhdistyksen kokouksessa ja keskusliiton valtuuskunnan kokouksessa päätetyt jäsenmaksut täysimääräisesti ja ilmoittamaan jäsenmaksujen perusteena olevan elinkeinotoiminnan laajuuden totuudenmukaisesti. Toistoa, kuuluu jäsenmaksupykälään.

Myös kunniajäsen voidaan edellä mainituin perustein erottaa johtokunnan päätöksellä. Tarpeeton huomautus kun sääntöjen mukaan johtokunnalla on valta hyväksyä ja erottaa jäsen sääntöjen mukaan, oli hänen statuksensa mikä tahansa.

5 § Jäsenmaksut

Jäsenenä tai kannattajajäsenenä oleville opiskelijoille sekä elinkeinonharjoittajana toimivien jäsenten perheenjäsenille voidaan määrätä alennettu jäsenmaksu tai antaa kokonaan vapautus jäsenmaksuvelvollisuudesta. Voiko liitetulle perheenjäsenelle määrätä alennettuakaan jäsenmaksua? Jäsenmaksun määräämistä varten, jäsenen on hyvä olla hakeutunut jäseneksi esimerkiksi henkilö- tai opiskelijajäseneksi.

Tähän pykälään olisi hyvä lisätä johtokunnan oikeudesta vapauttaa jäsenmaksusta jäsenyyden ensimmäisen kalenterivuoden osalta. Esimerkiksi: ”Johtokunta voi vapauttaa jäsenen ensimmäisen vuoden jäsenmaksuvelvollisuudesta.” Tämä on hyvä lisätä myös johtokunnan tehtäviin.

10 § Johtokunta

Johtokunnan jäseniä valittaessa on pyrittävä edistämään jäsenten vaihtuvuutta siten, että kukaan ei toimisi hallituksen jäsenenä yhtäjaksoisesti enemmän kuin 12 vuoden

ajan. Ikärajoituksesta ei tule luopua ja kausien määrää ei tule rajoittaa.

11§ Johtokunnan tehtävät

Tehtävistä puuttuu keskeisiä jo aiemmin mainittuja asioita. Tärkeimpänä johtokunnan tehtävä hyväksyä ja erottaa jäsen. Hyvä on myös mainita johtokunnan esitysoikeus kunniajäsenyydestä.

Liite 14 ALOITE MAATALOUDEN TALOUSHALLINNON ULKOISTAMISESTA SOPIMINEN

Valtaosa maatalousyrittäjistä on ulkoistanut taloushallintopalvelut. Palveluntarjoaja tekee yrittäjän puolesta mm. veroilmoitukset. Taloushallinnon sopimusten yleisissä sopimusehdoissa todetaan, että verovelvollinen on vastuussa veroistaan ja veroilmoituksista. Valitettavasti yleiset sopimusehdot jättävät palvelun ostajan heikkoon asemaan. On tullut esimerkiksi ilmi tilanteita, joissa veroilmoituksia on jäänyt tekemättä (esim. energiaveron palautus).

MTK kouluttaa jo nyt PI-johtamiskoulun kautta tilitoimistoja. Tämän lisäksi olisi hyvä tarjota maatalousyrittäjille helposti saavutettava tietoa ja alalle yhteistä ohjeistusta.

Ehdotamme, että MTK yhdessä taloushallintoalan etujärjestön kanssa luo sopimusliitteen maatalousalan taloushallintosopimukseen, jossa yleisiä sopimusehtoja tarkemmin sovitaan maatalouden taloushallinnosta. Sopimusliitteen lisäksi ohjeistus tai tarkistuslista olisi maatalousyrittäjille hyödyllinen.

Liite 15 LAUSUNTO PACT FOR THE EASTERN BORDER REGIONS (yhteislausunto IKS-liitot)

As the farmers' unions of Eastern Finland, we represent 35,000 farmers, forest owners, and their families. We represent a third of Finnish agricultural land and 40% of Finnish farms. We are the backbone of rural areas and regional vitality. Economic viability is of the utmost importance to keep families and businesses in the regions.

We support the Finnish Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners MTK's feedback. Additionally, we would like to highlight further some specific points in support of the vitality of EU Eastern Border Regions.

Following Russia's invasion of Ukraine, our regions have experienced significant challenges in accessing finance. Changes to CAP programmes in 2015 and 2023 have delayed EU and national agricultural payments by up to eight months. Banking supervision regulations were tightened in 2019. All these events have negatively impacted the performance and financial position of Finnish farmers.

Due to the tightening of banking regulations, the bureaucratic burden has increased to such an extent that banks are finding it difficult to recruit and retain agricultural finance experts. A significant proportion of finance professionals are leaving the sector. Up to 70% of an employee's time is spent on financial reporting rather than business and customer relations. In a 2024 survey, most of our members said that they did not trust the agricultural expertise of banking personnel.

In Eastern Finland, land values (including agricultural land and forests) are lower than in Southern or Western Finland, and collateral values for new investments are often lacking. We have observed stagnation in the construction of new agricultural buildings and in the renewal of the younger generation, due to finance being denied even in situations where the Finnish authorities have granted EU investment and young farmer funds.

The agricultural sector is critical to food and comprehensive security. Agricultural development in Eastern Finland is severely underperforming. The EU should encourage member states to implement special economic zones in Eastern Border Regions, e.g. by offering tax relief for generation renewal, regardless of family relationships.

The European Investment Bank has launched a Pan-European Agricultural Programme to boost agricultural finance by providing capital grants. In Finland, however, no banks applied for grants as the capital problem is negligible. Finnish banks have easy access to capital from the financial market.

The Commission has proposed significant changes to the structure of the MFF and CAP from 2028 onwards. Funding for defence and dual-use projects is gaining attention. Rural development and agriculture make a substantial contribution to defence and comprehensive security. We call for expenses to agricultural investments and rural development to be recognised as dual-use expenses in the EU's Eastern Border Regions.

We call for:

1. an EU Eastern Border Programme providing collateral and guarantees from the European Investment Fund to boost financing in EU Eastern Border regions;
2. recognition of agricultural investment as dual-use investment in EU Eastern Border regions;
3. a review of banking supervision and regulation in situations where critical sectors account for a negligible proportion of a bank's finance portfolio (e.g. food security, comprehensive security);
4. a fitness check of banking regulation regarding the risk assessment of nonperforming loans in different sectors, especially agriculture.

These actions should be implemented immediately. We have no time to wait.

Liite 16 Maakuntavaliokunnan lausunto keskusliitolle Maakunnallisen edunvalvonnan kehittämisestä

EDUNVALVONNAN NYKYTILANNE

1. Lähtötilanteen kartoitus

Lausuntopyynnössä keskitytään "aatteellisen" edunvalvonnan tarkasteluun. Aatteellinen edunvalvonta on osa isompaa kokonaisuutta, mihin kuuluvat vahvasti mukaan markkinaedunvalvonta mm. puukaupassa ja erilaiset palvelut. Voidaan siis kysyä, miten moni jäsenemme on valmis maksamaan aatteellisesta edunvalvonnasta. Aate on tärkeä, mutta jäsenpidon vahvistamiseksi edunvalvonnassa tulee keskittyä konkreettisten hyötyjen luomiseen, jossa esimerkiksi tarkastelun ulkopuolelle rajattu palvelutoiminta ja markkinaedunvalvonta ovat aivan keskeisiä.

Maakunnallinen edunvalvonta Etelä-Savossa on viime vuosina kehittynyt kohti entistä tiiviimpää yhteistyötä MTK-Etelä-Savon, metsänhoitoyhdistysten ja MTK Keskusliiton välillä. Maakuntavaliokunta toimii alueen MTK keskusliiton, MTK-Etelä-Savon, MTK-yhdistysten ja metsänhoitoyhdistysten yhteisenä asiantuntijaelimenä, jonka tehtävänä on koordinoida edunvalvontaa alueellisissa elimissä, vaikuttaa maankäyttöön, ympäristöpolitiikkaan, energiamarkkinoihin ja maaseudun elinkeinojen toimintaedellytyksiin sekä edistää järjestön sisäistä tiedonkulkua ja yhteisten tavoitteiden saavuttamista.

Maakuntaedunvalvonnassa on huomioitava, että maa- ja metsätalouden edunvalvontaa hoidetaan kahdella hyvin erilaisella koneistolla. Metsänhoitoyhdistysten toiminta perustuu palkattuun henkilökuntaan ja vastaavasti MTK-yhdistysten toiminta perustuu luottamushenkilöresursseihin. Esimerkiksi MTK-yhdistykset vastaavat paikallistason vaikuttamisesta, kuten lausuntoihin vastaamisesta yhdistyksen aluetta koskevissa kysymyksissä ja kouluyhteistyön hoitamisesta, kun taas MHY:t keskittyvät asiantuntijapalveluihin ja puukauppaan. MTK-Etelä-Savo vastaa jäsentensä alueellisesta edunvalvonnasta ja yhteydenpidosta alueellisiin ja maakunnallisiin päätöksentekijöihin sekä vaikuttavat keskusliiton toimintaan. Keskusliiton kenttäpäällikön rooli nähdään alueella tärkeänä. Kouluyhteistyötä tekevät molemmat toimijat.

Jäsenpohjan esittely alkuun

Etelä-Savon alueella toimii 16 MTK-yhdistystä ja kaksi metsänhoitoyhdistystä: Etelä-Savon MHY ja Mänty-Saimaan MHY. MTK-yhdistyksissä on yhteensä noin 5200 jäsentä (2100 tilaa), Etelä-Savon MHY:ssä 10200 jäsentä ja Mänty-Saimaan MHY:ssä noin 2700 jäsentä.

Jäsenmäärän kehitys yhdistyksissä on ollut hitaasti laskeva, ja jäsenmaksujen verovähennysoikeuden mahdollinen poistuminen uhkaa järjestäytymisastetta ja jäsenpitoa.

Henkilöresurssit

Etelä-Savossa maakunnallisessa edunvalvonnassa toimii MTK:n Metsänomistajat-linjan kenttäpäällikkö (1 htv), MTK-liiton toiminnanjohtaja (1 htv) ja järjestösihteeri (1 htv). Keskusliiton kenttäpäällikkö tekee toimessaan maakunnallista edunvalvontaa myös muihin maakuntiin, oman valtakunnallisen vastualueensa mukaisesti. Hänellä on vastuullaan myös yleistä keskusliiton edunvalvontaa. Toisaalta myös muiden maakuntien kenttäpäälliköt neuvovat ja ovat tukena myös Etelä-Savossa omalla valtakunnallisella vastualueellaan. Etelä-Savon MHY:ssä on 78 htv, joista edunvalvontaan käytetään noin 20 htv (markkinaedunvalvonta eli puukauppalveluun (puuntekosuunnitelmat, valtakirjakaupat, korjuupalvelun valvonta) käytettävä aika/muu edunvalvonta). MHY Mänty-Saimaassa on 17 htv, josta edunvalvontaan käytetään noin 4 htv. Metsänhoitoyhdistysten tekemä markkinaedunvalvonta on vaikuttavuudeltaan erittäin suurta, koska yhdistysten rutiinina tekemä puukauppojen kilpailutus vaikuttaa monella tapaa koko puukaupan dynamiikkaan sekä seuraa aktiivisesti puun myyntihintoja ja -määriä (puukauppaa) valtakunnallisesti. MHY:n puukauppalvelut ja niihin liittyvä myyntierien kilpailutus tuovat kokonaisuutena selkeästi suurimman lisäarvon metsää omistaville jäsenille. Palveluja käyttäville lisäarvo on suurin, mutta kaikki jäsenet hyötyvät MHY:n kilpailutuksen vaikutuksista yleiseen hintatasoon. Lausuntopyynnössä korostettiin "aatteellista" edunvalvontaa, mutta tätä palvelutoimintaan liittyvää, jäsenille aivan keskeistä, edunvalvonnan osa-aluetta ei tule jättää tarkastelun ulkopuolelle.

Maakunnallisen edunvalvonnan resurssin muutos aiempaan

Maakunnallisen metsäedunvalvonnan resurssi on supistunut paljon (alle kolmannekseen) 11 vuotta sitten vallinneesta tilanteesta. Tähän laskettu aiemmin toimineet toimistos sihteeri 1 htv, kenttäpäällikkö 1 htv ja johtaja 0,25 htv. Nykyisin mhy:t hoitavat vain pienen osan tästä työpanoksesta. Toki resurssien vajevaikutusta on pienentänyt mhy-rakennekehitys, järjestelmien kehittyminen sekä työnjako mhy:n kanssa. Verrattuna metsänhoitoyhdistyksiin, MTK-yhdistykset toimivat pitkälti vapaaehtoisten luottamushenkilöiden varassa, ja osassa MTK-yhdistyksiä hallinnon osuus on merkittävä osa toiminnasta. Vapaaehtoisuuteen perustuva toiminta yleisesti on haavoittuvaa, mikä voi aiheuttaa haasteita myös toiminnan jatkuvuuden ja tehokkuuden kannalta.

Metsänhoitoyhdistykset ovat kehittyneet ammattimaisiksi toimijoiksi, joiden toiminta on tehokasta ja taloudellisesti kannattavaa. Kuitenkin yleiseen edunvalvontaan käytettävissä oleva aika voi olla ristiriidassa yhdistyksissä asetettujen henkilökohtaisten tulostavoitteiden kanssa, eikä MHY:iden varaan voida laskea liikaa maakunnallista edunvalvontaa. Ratkaisuna rajallisiin resursseihin on tehdä edunvalvontaa tiiviissä yhteistyössä maakunnan toimijoiden kesken, eli yhdistää voimat MTK-yhdistysten ja liiton kesken. Näin kaikki osapuolet välttyvät päällekkäiseltä työltä ja maakunnallinen edunvalvonnan kattavuus paranee. Maakuntavaliokunnan rooli on siis merkittävä tässäkin suhteessa.

MTK-yhdistyksissä järjestötyön ja edunvalvonnan tavoitteet eivät ole vähentyneet, mutta työmäärä kohdistuu pienenevään aktiivijäsenten ryhmään. Tämä asettaa haasteita järjestötyön ja edunvalvonnan jatkuvuudelle. Erityisesti sihteerien löytymistä pidetään haasteena. Tähän voisi olla ratkaisuna se, että yksi sihteeri hoitaisi useamman yhdistyksen asioita palkattuna (MTK keskusliitolla on tähän kannustimia). MTK-liitossa resurssit ovat pitkälti pysyneet ennallaan. MTK-liiton työhön vaikuttaa jonkin verran yhdistysten toimijajoukon pienentyminen tai kuormittuminen.

Tarvittava henkilöresurssi- ja rahoitustarve Etelä-Savon alueella

- Pienenevä aktiivijäsenten määrä vaikuttaa olennaisesti MTK-liiton saamaan edunvalvontamaksuun. Tämä aiheuttaa suurimmat haasteet liiton talouteen. Tehokas edunvalvonta vaatii nykyisenlaisen rahoituksen, joka noudattaa yleistä kustannusindeksiä. Nykyisellä keruurakenteella tulee tulevaisuudessa haasteita, ja rahoitusmallia tulee kehittää tulevaisuuden haasteita silmällä pitäen.
- MTK:n valtuuskunta päättää MTK-liitolle tilittävästä jäsenmaksusta. Nykyisen resurssin pitäminen on tärkeää, eli on tärkeää, ettei resurssi vähene tulevaisuudessa.
- MTK-yhdistysten toimintaa voisi tehostaa sillä, että palkataan yhteinen jäsensihteeri useamman yhdistyksen toimintaan mukaan. Tähän on olemassa MTK keskusliitolla kannusteita. Pullonkaulaksi yhdistysten toiminnassa on tunnistettu vapaaehtoisten kuormittuminen.
- Tärkeäksi toiminnan jatkuvuuden kannalta on todettu uuden väen aktivointi mukaan toimintaan. On myös erittäin tärkeää, että toiminta on näkyvää jäsenistölle ja vaikuttaa heidän toimintaansa positiivisesti, ja että kokevat olevansa osa porukkaa ja osa vaikuttamista.
- Myös keskusliiton kenttäpäällikköresurssin riittävydestä maakunnassa on pidettävä huolta, ja tässä on otettava huomioon alueiden erilaisuus ja valtakunnallisen vastuualueen työmäärä.

2. Tärkeimmät maakunnallisen ja paikallisen edunvalvonnan asiakysymykset lähivuosina

Maakunnallinen edunvalvonta Etelä-Savossa kattaa laajan kirjon asiakokonaisuuksia, jotka liittyvät maankäyttöön, luonnonvaroihin, elinkeinoihin ja aluekehitykseen. Maakuntavaliokunta on tunnistanut seuraavat asiakysymykset erityisen merkittäviksi:

1. Metsäpolitiikka ja toimintaedellytysten turvaaminen

Metsien hyödyntäminen, ilmastonmuutokseen varautuminen ja luonnonhoidon edistäminen ovat keskeisiä teemoja, joihin vaikutetaan maakunnallisten ohjelmien laadinnassa. Myös vesiensuojelun edistäminen ja samalla tarkoituksenmukainen toteuttaminen ovat vahvistuvia teemoja, jotka koskevat niin metsätaloutta kuin maatalouttaakin. Läpileikkaava teema tulee olemaan ennallistamisen kansallinen toteutus maakunnassa.

2. Maatalous

Tärkeimpänä tavoitteena on toimia vahvasti maakunnallisella tasolla maatalouden ja maaseutuyrittäjyyden tuotantomahdollisuuksien ja yrittäjien toimeentulon kehittämiseksi. Samalla vaikutetaan maaseudun yleisiin asumisen ja elämisen edellytyksiin ja aluekohtaisesti mm. Itä-Suomen ohjelmaan. Muita keskeisiä tavoitteita ovat vaikuttaminen kotimaiseen ja Euroopan unionin päätöksentekoon tuomalla esille Etelä-Savolle tärkeitä tekijöitä.

3. Kaavoitus ja maankäyttö

Maakuntakaavat, kunnalliset kaavat ja maankäytön suuret hankkeet ja maankäyttöön liittyvät muut hankkeet, jotka vaikuttavat elinkeinoihin (esim. tuuli- ja aurinkovoima, viherkäytävät, luontokohdeverkostot, lajien esiintymisalueet) vaativat aktiivista seurantaa ja vaikuttamista. Järjestön toimijoiden asiantuntemus on tärkeää, jotta maanomistajien oikeudet ja näkökulmat tulevat huomioiduiksi.

4. Tiestö ja kulkuyhteyksien turvaaminen

Toimivat tiet ja kulkuyhteydet ovat Etelä-Savon elinvoiman ja kilpailukyvyn perusta, sillä ne mahdollistavat sujuvan arjen asukkaille sekä paikallisille yrityksille. Hyväkuntoinen tieverkko tukee maatalouden ja metsätalouden kehitystä, sillä kuljetukset vaativat luotettavia yhteyksiä koko maakunnan alueella. Matkailun kasvu Etelä-Savossa edellyttää turvallisia ja saavutettavia teitä, jotta alueen vetovoima ja saavutettavuus paranevat sekä kotimaisille että kansainvälisille matkailijoille. Kattava ja kunnossa pidetty tieverkko on välttämätön harvaan asutun maakunnan saavutettavuuden

ja palveluiden turvaamiseksi sekä huoltovarmuus- ja turvallisuustekijä, jotta asukkaat voivat asioida, opiskella ja työskennellä joustavasti. Tie- ja kulkuyhteyksien kehittäminen on myös alueellisen edunvalvonnan keskeinen painopiste, sillä se vaikuttaa suoraan maakunnan strategiaan kehitystavoitteisiin ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin.

5. Aluekehitys ja hanketoiminta.

Maakuntavaliokunnan jäsenet osallistuvat myös aktiivisesti maakunnan alueilla toimivien (kehitys)hankkeiden ohjausryhmätyöhön ja tuo niihin tuottajien ja metsänomistajien näkökulmaa. Omia hankkeita ei tällä hetkellä ole, mutta maakuntavaliokunta aikoo edistää yhteisten hankkeiden suunnittelua ja toteutusta. Maakuntavaliokunta voi edistää myös esim. puurakentamista alueellaan (vaikutukset ilmastonmuutoksen hillintään ja hiilivaraston kasvattamiseen), sekä vaikuttaa alueellisten metsäohjelmien sisältöön.

6. Viestintä ja vaikuttaminen

Edunvalvonnan näkyvyys jäsenistölle on tärkeää, ja siinä korostuu aktiivinen viestintä. Maakuntavaliokuntana julkaisemme esim. yhteisiä lehtikirjoituksia ja kehitämme viestintää porukalla. Maakuntavaliokunta on painottanut proaktiivista viestintää, hyvien esimerkkien esiin nostamista ja yhteistyötä medioiden kanssa. Lisäksi kuntavaikuttaminen on nostettu keskiöön valtuustovierailujen ja materiaalien (esim. Kuntapäätäjän opas) avulla.

7. Yhteistyörakenteet ja resurssit

Maakuntavaliokunnan jäsenet tekevät tiiviisti yhteistyötä maakunnan asioiden eteen. Maakuntatason edunvalvonnan vaikuttavuuden parantamiseksi on perustettu ns. aatteellisen edunvalvonnan sihteeristö, johon kuuluvat alueen kenttäpäällikkö, mhy:sten johtajat sekä MTK-Etelä-Savon toiminnanjohtaja. Kuukausittaiset yhteispalaverit on juuri aloitettu. Tämä mahdollistaa aikaisempaa paremman ajankohtaisten asioiden koordinoimisen ja resurssien tehokkaamman käytön.

3. Maakuntavaliokunnan esitys edunvalvontatyön työnjaosta liittojen, yhdistysten ja keskusliiton kesken

Maakuntavaliokunnassa käsiteltäviä asioita:

- Keskeiset edunvalvonnan edustukset maakunnassa (yhteiset ja erikseen nimetyt)
- Maakuntastrategia, maakuntasuunnitelma
- Maakuntakaavat
- Maakunnallisesti merkittävät maankäytön hankkeet
- Maaseudun kehittämisohjelmat
- Maakuntaa koskevat ilmasto- ja energiaohjelmat
- Maakunnan tie ja infra-asiat
- Alueelliset vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat
- Luonnonsuojeluohjelmat
- Riista- ja petoasiat
- Maakunnan hanke ym. kehittämistoiminta
- Tiedotusyhteistyö
- Maakunnalliset jäsentapahtumat ja yhteiset aktiviteetit
- Maakunnan kansanedustajien ja meppien tapaamiset
- Kunta-, alue- ja eduskuntavaalien ehdokasasettelun ja äänestyksen aktivointi
- Jäsenpalvelut ja -hankinta
- MTK-yhdistysten ja metsänhoitoyhdistysten yhteiset aktiviteetit
- Kouluyhteistyö
- Kuntatason vaikuttaminen
- Ajankohtaiset tuottajaliiton ja metsänhoitoyhdistysten "isot" asiat

Työnjako:

MTK-yhdistys:

Paikallinen kuntatason edunvalvonta, kuten lausuntopyyntöihin vastaaminen mm. ympäristö ja maankäyttöasioissa. Toki MTK:n "365-palvelulupaus" edellyttää myös muiden jäsenistöön vaikuttavien asioiden seuraamista ja niihin lausumista. Yhdistystasolle katsoisin kuuluvaksi myös kuluttaja- ja koululaistyön (myös mhy:t).

Metsänhoitoyhdistys:

Mhy:n tulee olla mahdollisimman isolla volyymilla mukana paitsi puukaupassa, niin metsänhoidossa ja asiantuntijapalveluissa. Vain näin voidaan vaikuttaa markkinoiden toimintaan ja toimintakulttuuriin. Ja se on juuri sitä ruohonjuuritason edunvalvontaa. Mhy on vahvasti mukana myös kuntatason edunvalvonnassa sekä koululaistyössä. Lausuntoja koordinoidaan yhdessä MTK Etelä-Savon ja kenttäpäällikön kesken.

MTK-liitto:

Maakuntatason edunvalvonta, maakunnallisen viestin vieni keskusliitolle, yhdistyksien koordinointi ja avustaminen. Avustaa paikallisia yhdistyksiä eri asioissa, mm. lausuntojen antaminen.

MTK keskusliitto:

Valtakunnallinen ja kansainvälinen edunvalvonta, huolehdittava liitoista ja muistettava myös yhdistykset, vahva vaikuttaminen ja näkyvyys sekä kuuluvuus laajasti. Koordinointi ja taustatuki maakunnissa (liitot, yhdistykset).

4. Maakuntavaliokunnan esityksiä maakunnallisen edunvalvontatyön toimintamalleista, rakenteista sekä kustannusten jakamisesta

-MTK-yhdistykseen palkataan yhteisiä, palkallisia jäsenihteerejä.

-Maakuntavaliokunnan kokoukset säännöllisesti, noin 2-4 kertaa vuodessa

-Yhteiset edunvalvonnan sihteeristön kuukausittaiset palaverit (ks. yllä), näissä palavereissa nousee asioita esille ja koordinoidaan työtä. Poistaa päällekkäisyyksiä tekemisessä.

-Kustannukset: Jokainen taho vastaa jäsentensä matka- ym. kustannuksista, ja esim. Lounaskustannukset jaetaan osallistuvien tahojen kesken

-Yhteistapahtumat, esim. MTK Etelä-Savon ja mhy Etelä-Savon yhteiset tapahtumat ja kustannusten jako (Maa- ja metsäpäivä), otetaan mukaan Mänty-Saimaa tekemiseen.

4.1 Esitys rakenteiden muuttamisesta

-Yhteinen jäsenihteeri useamman MTK-yhdistysten alueelle, jolloin saadaan tehostettua ja motivoitua yhdistysten toimintaa.

-P-Karjala, P-Savo, E-Savo, E-Karjala: tarvitaanko jotain yhteisten asioiden koordinoitua parantaa maakuntavaliokuntien välillä? Eli mikä on malli, millä tätä voitaisiin parantaa. Tätä on mietittävä (esim. Uusi Itä-Suomen elinvoimakeskus toimii P-Savon, P-Karjalan ja ESavon alueella, osin myös Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen alueella (vesiasiat), myös vaalipiiri yhtenä toiminta-alueena)

-Asenteiden muuttaminen: miten saadaan vielä entistä paremmin maa- ja metsätalous puhaltamaan yhteiseen hiileen.

4.2 Kuntavaikuttamisen parantaminen

-MTK:n kunta- ja aluepäättäjien verkoston aloitus syksyllä 2025, johon kannustetaan paikallisia päättäjiä mukaan

-Päättäjille esitellään jatkossakin aktiivisesti alkutuotantoa monipuolisesti, käydään keskustelua jatkuvasti kuntapäättäjien kanssa. Myös muut päättäjävierailut aktiivisesti toimintaan mukaan. Yhteistä toimintaa (kuntapäättäjien retki) järjestön toimijoiden keskuudessa vielä kehitettävä jatkossa. Tietoisuuden lisääminen äärimmäisen tärkeää.

4.3 Itä-Suomen valiokuntien rooli ja yhteistyön kehittäminen

Itä-Suomen alueella toimivien valiokuntien roolia tulee jatkuvasti arvioida. Metsäasiat tulee sisällyttää maakuntavaliokuntatyöhön entistä vahvemmin. Itä-Suomen työkaluista tulee pitää huolta. Yhteistyö muiden lähellä olevien maakuntavaliokuntien kesken (P-Savo, P-Karjala, E-Karjala (myös metsä- riista-kaavoitusasiat)) ja sen kehittäminen on tärkeää. Ei saa olla päällekkäistä maakuntavaliokunnan tekemän työn kanssa. Informointi kenttäpäällikön suuntaan tärkeää. Tähän auttaa vasta perustettu yhteinen kuukausipalaveri MTK-liiton, mhyjohtajine ja kenttäpäällikön kesken.

4.4. Maakuntavaliokunnan esitys aatteellisen edunvalvonnan kustannusten jakamisesta Etelä-Savossa liittojen ja yhdistysten sekä keskusliiton kesken

Nykyisestä tasosta pitää tulee kiinni. Lähettävät järjestön toimijat huolehtivat omista kuluistaan.

5. Muut mahdolliset maakunnallisen edunvalvonnan järjestelyyn liittyvät kysymykset

Ei ole.

6. Miten mahdollistettaisiin maakunnallisen edunvalvonnan toimintamallien leviäminen valtakunnan alueella?

-Kenttäpäällikköjen ja liittojen toiminnanjohtajien ja mhy:sten johtajien palavereissa levitetään toimintamalleja maakunnasta toiseen

-Myös alueellisuus tulee ottaa huomioon, kaikki mallit eivät toimi joka paikassa

-Benchmarking –miten maakuntavaliokunnat muualla toimivat ja mitä toimintamalleja voitaisiin ottaa meillä käyttöön

Liite 17 TIEDOTE MTK-ETELÄ-SAVON PUHEENJOHTAJA SANNA HÄMÄLÄINEN EHDOLLE MTK:N JOHTOKUNTAAN

MTK-Etelä-Savon johtokunta esittää agrologi YAMK Sanna Hämäläistä MTK:n keskusliiton johtokuntaan.

Sanna Hämäläisellä on monipuolinen ura kaikilla MTK:n luottamushenkilötasoilla: hän on ollut luottamushenkilönä Kerimäen ja myöhemmin Savonlinnan seudun tuottajayhdistyksessä, MTK-Etelä-Savossa ja MTK:n keskusliitossa.

Hämäläisen osaamiseen on luotettu myös kunnallisessa ja tuottajaosuuskuntien päätöksenteossa.

– Vahvuuteni ovat sosiaalisuus, hyvät verkostot ja kyky toimia erilaisten ihmisen kanssa. Katson ja hoidan asioita mieluummin positiivisuuden kuin negatiivisuuden kautta. Järjestö tarvitsee rakenteissaan monimuotoisuutta. Erilaisten tuotantosuuntien, alueiden ja ihmisten äänien on kuuluttava aina kyliltä Simonkadulle asti, Hämäläinen pohtii.

Hämäläinen on maidontuottaja ja metsänomistaja Savonlinnasta. Eläinten hyvinvointi ja luonnon monimuotoisuus ovat hänelle tärkeitä arvoja.

– Hajautettu monimuotoinen maa- ja metsätalous ovat Suomen huoltovarmuuden ja menestyksen kivijalka. Järjestöä tarvitaan enemmän kuin koskaan pitämään huolta maanomistajien oikeusturvasta sekä maa- ja metsätalouden elinkeinojen tulevaisuudesta, Hämäläinen sanoo.

Yhteistyö metsänomistajien ja maataloustuottajien kesken on Hämäläiselle tärkeää.

– Tunnen järjestön toiminnan sen jokaisessa portaassa, osaan kuunnella sen toimijoita ja ottaa huomioon päätöksenteossa kentän ääniä. Pyrin toimissani rakentamaan järjestön yhtenäisyyttä ja pitämään omalta osaltani huolta siitä, että maa- ja metsätalouden ääni kuuluu muillekin, kuin alan toimijoille, Hämäläinen kertoo.

Liite 18 LAUSUNTO Kansallisesta ruokastrategiasta 2040 (yhteislausunto IKS-liitot)

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Vastuullinen ruokaketju on kaikille toimijoilla reilu ja kannattava. On tärkeää, että kannattavuus ja reilu tulonjako on tunnistettu ja vastuu alkutuotannon jatkuvuudesta ymmäretään myös ketjun muissa osissa.

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Hyvä tavoite. Arvonlisän on jakauduttava suhteellisesti enemmän alkutuotantoon, koska muuten rakenteellinen epätasapaino ei korjaannu vaan lisääntyy arvonlisästä huolimatta. Tuottajahinnoille olisi hyvä asettaa strateginen tavoite.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Tavoite on oikeansuuntainen. Ruokaviennin taloudellisen kestävyuden kulmakivi.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Tämä on kohtalonkysymys varsinkin alkutuotannossa. Ruoka-alan on oltava houkutteleva muiden alojen suhteen. Kannattava yritystoiminta on houkuttelevuuden kulmakivi.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Suomessa on lakisääteisten vaatimusten perusteella EU:n hyvinvoivimmat tuotantoeläimet. Eläinten hyvinvoinnin lisääntyminen on tärkeää ja kuuluu koko ruokaketjulle, Tuotantoeläinten hyvinvointi ja taloudellinen kannattavuus kulkevat käsi kädessä.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Datatalouden reiluus on hyvä luoda tässä vaiheessa ennenkuin "dataketju" on yhtä epätasapainoinen kuin nykyinen ruokaketju.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Huoltovarmuudessa on tunnistettava hajautetun yhteiskunnan etuja kaikissa muodoissa. Nykyinen markkinarakenne tunnistaa pääasiassa tuotannon keskittymistä ja skaalaetuja. Huoltovarma yhteiskunta huolehtii hajauttamisesta, jos markkina ei sitä itse tee.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Ruoantuotannon jatkuvuuden kulmakivi ovat kannattavuus ja sitä myöten alan houkuttelevuus nuorten silmissä. Reilu tulonjako ruokaketjussa on välttämätön.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Tärkeä tavoite. Kiertotaloutta ja monipuolinen alkutuotanto kotieläin- ja luomutuotanto mukaanlukien ovat välttämättömiä.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Viljelyn tehostuminen ei heikennä luonnon monimuotoisuutta. Viljelyn yksipuolistuminen heikentää.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Erittäin hyvä, että ruokakulttuuri on otettu omaksi strategiseksi päämääräksi. Kauppa, tukku ja teollisuus määrittelevät olennaisesti mitä syödään. Näiden vastuu ruokakulttuurista on hyvä huomioida tässä kohdassa.

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu
Ruokajärjestelmästä on kerrottava kouluissa ja julkisuudessa suomalaisen yhteiskunnan, huoltovarmuuden ja ruokakulttuurin lähtökohdista.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Ruoan halpuutuksesta ja tankkauskulttuurista on päästävä eroon. Ruokamatkailu on tärkeä osa ruokavientiä. Hienoa, että ruoka nähdään ilon aiheena ja osana kulttuuria.

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Koulu- ja päiväkotiruokailu ovat tärkeitä ruokakasvatuksen kannalta. Näissä on jatkossakin onnistuttava ja huolehdittava koulun ja kodin välisestä yhteistyöstä, jotta nuoret kasvavat hyvinvointiin, ruokailoon ja yhteisöllisyyteen.

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Ruokajärjestelmä on kehitettävä myös kaupallisten toimintojen osalta kansainväliseksi, niin että alkutuotanto ja elintarviketeollisuus pärjäävät kansainvälisessä ja kotimaan kilpailussa. Markkinointiin ja myyntiin liittyvät kehittämisvalmiudet on lisättävä.

Muita huomioita strategiasta.

Onnellisen ruuan maan -visio on hieno.

Liite 19 LAUSUNTO ETELÄ-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN 2026-2029 LUONNOKSESTA (yhteislausunto MTK, MHY Etelä-Savo, MTK-Etelä-Savo, liite 21)

Mhy Etelä-Savo, Mhy Mänty-Saimaa, MTK-Etelä-Savo ja MTK Metsänomistajat kiittävät mahdollisuudesta lausua Etelä-Savon maakuntaohjelman 2026-2029 luonnoksesta. Edustamme yhdessä noin 15 000 maataloustuottajaa ja metsänomistajaa ja heidän perheenjäseniään Etelä-Savon alueella.

Ohjelma on laadittu osallistavasti, ja on ollut ilahduttavaa huomata, että sidosryhmien näkemyksiä on pyritty huomioimaan valmistelussa. Pidämme tärkeänä, että ohjelman jatkovalmistelussa varmistetaan laaja-alainen vuoropuhelu myös maa- ja metsätalouden toimijoiden kanssa.

Maanomistajat – niin viljelijät kuin metsänomistajat – ovat keskeisessä roolissa globaalien haasteiden, kuten ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen ja ruokaturvan, ratkaisemisessa. Tämä tulisi näkyä ohjelmassa nykyistä vahvemmin. Maanomistajien työ mahdollistaa hiilen sidonnan, monimuotoisuuden edistämisen, uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä kotimaisen ruoan ja uusiutuvan energian tuotannon.

Metsien ja maatalouden osalta on tärkeää turvata toimintaympäristö myös tulevaisuudessa, jotta omavaraisuus ja ruokaturva voidaan varmistaa. Tällä tavoin voidaan turvata myös raaka-aine sitä jalostavalle teollisuudelle. Maanomistajat tulisi nähdä nykyistä paremmin mahdollistajina ja mahdollisuuksina, ja tätä voisi tuoda paremmin esiin maakuntaohjelmassa.

Alkutuotannon jatkuvuus (ml. ruokaturva, varautuminen) edellyttää houkuttelevaa ja toimivaa maaseutua, jossa on turvatut peruspalvelut ja hyvä elämänlaatu. Maaseutua tulee kehittää ihmiset edellä – ei pelkästään uusiutuvan energian tai muun teollisuuden tarpeista käsin. MTK pitää tärkeänä, että maakuntaa kehitetään tasavertaisesti maakunnan kaikissa osissa. Alueellinen tasapaino ja yhdenvertaiset mahdollisuudet ovat keskeisiä edellytyksiä elinvoimaiselle maaseudulle ja koko maakunnan kehitykselle.

Positiiviset nostot ohjelmasta

- Biotalous ja kiertotalouden painotus on ajankohtainen ja tärkeä.
- Laadukkaan elämän Etelä-Savo -teema tukee lähiruoan ja ruokaturvan edistämistä.
- Saimaan maakunta 2030 -strategian painotus puhtaaseen luontoon tukee ruoantuotannon ekologista arvoa.
- Metsien, ruoan ja veden strateginen asema on tunnistettu ansiokkaasti.

Keskeiset täydennysehdotukset

Maanomistajien rooli

Maanomistajat – viljelijät ja metsänomistajat – ovat keskeisiä toimijoita ilmastonmuutoksen hillinnässä, luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja ruokaturvan varmistamisessa. Heidän tärkeä roolinsa tulisi tulla paremmin esille ohjelmassa.

Metsät ja metsänomistajat

- Metsien hyödyntäminen ja suojeleminen edellyttävät metsänomistajien ymmärtämistä ja sitoutumista.

- Metsänomistajien roolia ohjelman metsäisten tavoitteiden toteuttamisessa tulee korostaa.
- Ohjelmassa käytetty metsätalouden terminologia kaipaa tarkennusta (esim. "metsien hiilipäästöt" ja "hakuutason järjeistäminen").
- Metsien kasvun ja elinvoiman vahvistaminen tulisi tuoda ohjelmassa selkeämmin esiin ensisijaisina metsä- ja hiilitasetta parantavina toimenpiteinä. Näin voidaan parhaiten turvata ja vahvistaa hiilitaseen lisäksi uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen kehittymistä, positiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia sekä metsien kestävyttä ilmaston muuttuessa.

Alueellinen metsäsuunnittelu

- Alueellinen metsäohjelma 2026–2030 tulisi mainita ohjelmassa metsiä koskevien toimenpiteiden perustana.
- Metsänhoidon vaikutusten seurannassa voidaan hyödyntää alueellisen metsäohjelman mittareita, ja se tulisi mainita ohjelmassa.
- Ilmastokestävällä metsänhoidolla voidaan sekä hillitä ilmastonmuutosta että parantaa metsien sopeutumiskykyä. Etelä-Savon metsien ikärakenne ja hyvä kasvuvaihe tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet hiilinielujen vahvistamiseen. Metsänhoidon tulee samalla tukea metsien elinvoimaisuutta ja resilienssiä ilmastonmuutoksen aiheuttamia häiriöitä vastaan.

Maatalous ja ruokaturva

- Maatalouden rooli huoltovarmuuden ja kriinkestävyyden turvaajana on keskeinen.
- Alkutuotannon jatkuvuus edellyttää toimivaa maaseutua ja peruspalveluja.
- Lähiruoan osuutta julkisissa hankinnoissa tulee kasvattaa.

Luonnonarvomarkkinat ja ekologinen kompensatio

- Maakuntaliitolla on tärkeä rooli luonnonarvomarkkinan kehittämisessä Etelä-Savossa. Maakuntaohjelmaan tulisi luonnosta painokkaammin sisällyttää maininta luonnonarvomarkkinoiden ja kompensatiomallien kehittämisestä.
- Esitämme, että maakunnan hankkeisiin sisällytetään systemaattisesti menetettyjen luontoarvojen kompensointi. Tämä voisi lisätä hankkeiden hyväksyttävyyttä, tukea luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä Etelä-Savossa ja tuoda maanomistajille lisätuloa. Nämä asiat tulisi mainita maakuntaohjelmassa. MTK:lla on tietoa (myös taitoa ja yhteistyötä asioiden edistämiseksi), että näitä asioita kehitetään aktiivisesti monissa muissa maakunnissa.
- Luonnonarvomarkkina tarjoaa uusia mahdollisuuksia maanomistajille ja tukee luonnon monimuotoisuutta.

Tieverkosto ja logistiikka

- Yksityistiet ovat kriittisiä maa- ja metsätalouden logistiikalle.
- Ohjelmassa tulisi hyödyntää esim. Metsäkeskuksen TIESIT-hankkeen tietoa yksityisteistä.

Toimenpide-ehdotuksia osioon "Luonnostaan vauras Etelä-Savo"

- Maatalouden investointiohjelma nuorille viljelijöille ja omistajanvaihdoksiin
- Maakunnallinen lähiruoka- ja luomuohjelma
- Ravinteiden kierrätyksen pilottihankkeet Saimaan valuma-alueella
- Ruoka- ja luontomatkailun kehittämisverkosto ja tuotteistaminen Saimaa-brändin alla
- Monimuotoinen metsänhoito ja metsätalouden TKI-hankkeet, puurakentamisen roolia korostettava
- Maakunnallinen vesistrategia ja vesiosaamisen kansainvälistäminen
- Ekologisen kompensatian ja luonnonarvomarkkinoiden pilotointi yhteistyössä maanomistajien kanssa
- Metsänhoidon ilmastokestävyyden vahvistaminen: kiertoajan pidentäminen, harvennusten maltillistaminen, metsän kasvun turvaaminen hiilinielujen vahvistamiseksi (toimenpiteet Metsäohjelmasta)
- Yksityistieverkon kehittäminen osana huoltovarmuutta ja metsälogistiikkaa
- Etelä-Savon alueellisen metsäohjelman toimeenpanon sisällyttäminen maakuntaohjelman perustaksi

Toimenpide-ehdotuksia osioon "Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto"

- Luonnonarvomarkkinoiden ja ekologisen kompensaation kehittäminen osana maankäyttöä ja hankkeiden hyväksyttävyyttä
- Kulttuurimaisemien ja perinnemaisemien hoidon tukeminen osana luonnon monimuotoisuutta
- Maatilojen ja metsänomistajien tekemä monimuotoisuustyö on kannustettavaa, koska se on merkityksellistä ja jatkuvaa
- Vesistöjen kunnostus koko maakunnan alueella tärkeää, ei vain Saimaan alueella

Toimenpide-ehdotuksia osioon "Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt"

- Maaseudun peruspalvelujen turvaaminen alkutuotannon ja elinvoiman edellytyksenä
- Nuorten viljelijöiden ja maaseutuyrittäjien tukeminen sukupolvenvaihdoksissa
- Yksityistieverkon kehittäminen osana saavutettavuutta ja turvallisuutta

Lisätavoitteet Älykkään erikoistumisen strategian (ÄES) osioihin

Ruoka-teema:

- Ruokahuoltovarmuuden tiekartta ja omavaraisuuden vahvistaminen
- Maakunnallinen lähiruokaohjelma ja hankintojen kotimaisuusasteen nostaminen
- Ruokaketjun investointiohjelma ja nuorten yrittäjien tukeminen
- Ruokamatkailun tuotteistaminen ja ruokakulttuurin brändäys
- Ruokaviennin kehittämisohjelma
- Ruokaketjun digi- ja dataloikan hyödyntäminen TKI-toiminnassa
- Sivuvirtojen ja ravinteiden kierrätyksen pilotointi osana kiertotaloutta

Metsä-teema:

- Alueellisen metsäohjelman toimeenpanon sisällyttäminen ÄES:n toimenpiteisiin
- Terminologian täsmentäminen metsään liittyvien termien osalta
 - Yksityistieverkon kehittäminen osana metsälogistiikkaa ja huoltovarmuutta

Liite 20 LAUSUNTO Harjulinja-hankkeen YVA-ohjelmasta (yhteislausunto MTK-Keski-Suomi ja MTK-Pohjois-Savon kanssa)

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua Fingridin Harjulinjan YVA-ohjelmasta.

Ohjelma on toki hyvin ja kattavasti laadittu esitettyjen vaihtoehtojen osalta. Mutta kaikkein suurimpana puutteena voitaneen pitää sitä, että 0-vaihtoehtoa tai edes sen perusteellista pohdintaa ei ole tehty oikeastaan lainkaan. Harjulinjaa pidetään siis täysin välttämättömänä ja itsestään selvyytenä. Lisäksi isona erityisesti ympäristövaikutuksellisen puutteena on ehdottomasti se, että Harjulinja on suunniteltu kulkemaan täysin uudessa johtokäytävässä ja neitseellisessä maastossa noin 100m levyisenä maastokäytävänä satojen kilometrien matkalla Pyhäjärveltä Kouvolaan.

0-vaihtoehtona olisi jopa lainsäädännöllisestikin pitänyt tutkia kokonaan rakentamatta jättäminen. Jos sähköntuotanto on siirtynyt pohjoisemmaksi ja kulutus yhä voimakkaammin etelään, niin ainoa vaihtoehto asian ratkaisemiseksi ei ole lisätä siirtolinjoja. Yhteiskunnan tulisi päätöksillään vaikuttaa siihen, että energiaintensiiviset investoinnit kohdistuisivat nyt ja jatkossa sinne, missä on sähkön tuotantokin eli etelän sijaan pohjoisempana. Tämä asia voidaan helposti ratkaista pienellä lainsäädännöllisellä muutoksella eli perustetaan maahan useampia sähkön hinta-alueita Ruotsin ja Norjan tapaan. Tämä ohjaisi markkinaehtoisesti sähköntensiiviset investoinnit edullisemmille hinta-alueille, jolloin sähkönsiirtoa maan eri alueiden välillä tarvittaisiin paljon vähemmän. Ehkä tämän seurauksena ei välttämättä tarvitsisi rakentaa koko Harjulinjaa.

Toisena vaihtoehtona olisi tutkittava nykyisten pohjoisesta etelään johtavien sähkönsiirtolinjojen varrelle rakentaminen uusien johtokäytävien sijaan. Kolmantena vaihtoehtona tulisi olla vanhojen linjojen korvaaminen uusilla järeämmillä linjoilla, jolloin voitaisiin hyödyntää jo olemassa olevia johtokatuja ja tarvittaisiin ehkäpä vain niiden pientä leventämistä. Vasta näiden vaihtoehtojen jälkeen olisi tullut pohtia kokonaan uusien sähkönsiirtolinjojen rakentamista kokonaan uusiin johtokäytäviin.

Voimajohtolinjan vaikutukset

Harjulinjan voimajohtohanke ulottuu laajasti maaseutualueille maakuntien alueella, joissa on runsaasti maa- ja metsätalouselinkeinoja harjoitettavia tiloja. YVA-ohjelmassa todetaan, että voimajohtohankkeiden kielteisiä sosiaalisia vaikutuksia koetaan usein erityisesti maa- ja metsätalouden harjoittamiseen liittyen. Hankealueen tilakohtaiset vaikutukset voivat vaihdella merkittävästi; joillekin tiloille johto aiheuttaa pysyviä maan käyttörajoituksia, maisemahaittaa sekä vaikeuttaa päivittäistä työtä. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat maatilat, jotka ovat olleet saman suvun hallussa useiden sukupolvien ajan tai siellä on lähiaikoina tehty investointeja. Näillä tiloilla on usein paitsi taloudellista merkitystä myös huomattavaa yhteisöllistä ja kulttuurista arvoa paikalliselle identiteetille.

YVA-ohjelman liitteen 2 herkkyyskriteeristöissäkin todetaan, että mikäli alueella on erittäin suurta merkitystä yhteisön identiteetin kannalta tai elinkeinot ovat hyvin riippuvaisia maa-alueista, kohteen herkkyys vaikutuksille on erittäin suuri. Tämä kriteeri toteutuu erityisesti em. maatilojen kohdalla, joten niiden erityispiirteet ja jatkuvuus on turvattava hankkeen suunnittelussa.

Vaadimme, että voimajohtohankkeen vaikutuspiirissä olevan maatilan olosuhteet arvioidaan erikseen. Tämä tilakohtainen tarkastelu tulee sisällyttää YVA-selostukseen niin, että kullekin maatilalle tai metsätalolle aiheutuvat konkreettiset haitat, riskit ja menetykset tunnistetaan. Voimajohtoreitin suunnittelussa on pyrittävä väistämään tilakeskuksia, pihapiirejä ja tilojen ydintoimintoja aina kun se on mahdollista. Näin voidaan ennalta ehkäistä korvaamattomia haittoja tilojen kulttuuriperinnölle ja omistajaperheiden tuleville sukupolville.

Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat periaatteet maaseudun elinvoiman turvaamisesta tukevat tätä lähtökohtaa; esimerkiksi vaikutusalueen maakuntakaavan kehittämisperiaatteissa todetaan, että vyöhykkeen suunnittelussa on varmistettava maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset sekä turvattava hyvien ja yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden säilyminen maaseutuelinkeinojen käytössä. Maa- ja metsätalouden priorisointi maankäytössä on siten otettava lähtökohdaksi myös tässä hankkeessa.

On syytä huomioida, että voimajohto voi vaikuttaa tiloihin muillakin tavoilla kuin vain viemällä kaistaleen maata johtoaukeaksi. Johtoalueella ja sen läheisyydessä rajoittuu nykyaikaisten maatalousteknologioiden hyödyntäminen: esimerkiksi miehittämättömien lennokkien (dronien) käyttö kasvinsuojeluruiskutuksissa tai peltotöiden automaatiassa estyy voimajohdon alla turvallisuussyistä. Tämä pakottaa tilalliset suunnittelemaan investointejaan uudelleen ja hankkimaan vaihtoehtoisia työmenetelmiä johtoauekan läheisyydessä oleville lohkoille. Kuten YVA-ohjelmassa todetaan, elinkeinoin kohdistuvien vaikutusten vaikuttavuus on kauaskantoisempi kuin pelkästään johtoauekan pinta-alaan rajoittuva haitta. On ennakoitava, että tällaiset välilliset vaikutukset kasvavat tulevaisuudessa teknologian kehittyessä, joten ne on arvioitava ja otettava huomioon nyt käytävissä YVA-menettelyssä.

Maa- ja metsätalouden etusija YVA-arvioinnissa

Maa- ja metsätalouden asema on huomioitava ensisijaisena maankäyttömuotona hankealueella. Alueella harjoitetaan merkittävää ruoantuotantoa, karjataloutta, metsätaloutta ja muita maaseutuelinkeinoja, jotka ovat kansallisesti tärkeitä uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntämisen ja huoltovarmuuden kannalta. On myönteistä, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu keskeiset vaikutusalueet, ja maa- ja metsätalouteen kohdistuvat vaikutukset on nostettu esiin yhtenä arviointikohteena. Katsomme kuitenkin, että vaikutukset maa- ja metsätalouteen on toistaiseksi käsitelty varsin pintapuolisesti. YVA-selostusvaiheessa tulee syventää tätä analyysiä: arvioida esimerkiksi menetettävän pelto- tai metsäpinta-alan määrää kussakin vaihtoehdossa, vaikutuksia tilojen tuotantokapasiteettiin, tilakoon pienenemisen taloudellisia seuraamuksia sekä tilojen kehittämismahdollisuuksien kaventumista.

Korostamme, että maankäytön suunnittelussa on jo olemassa vahvoja ohjeistuksia maa- ja metsätalouden turvaamiseksi. Useamman maakunnan maakuntakaavassa hankealueelle on osoitettu maaseudun kehittämissyöhykkeitä, joiden suunnittelumääräyksissä todetaan yksiselitteisesti, että maa- ja metsätalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset on varmistettava ja hyvien pelto- ja metsäalueiden säilyminen turvattava.

Fingridin tulee noudattaa näitä periaatteita: voimajohtoreittien sijoittelussa on ensisijaisesti etsittävä ratkaisuja, jotka minimoivat maa- ja metsätalouden menetykset ja pirstoutumisen. YVA-ohjelmasta käy ilmi, että tarkasteltavia voimajohtoreittejä useita, joista osa kulkee uusilla maastokäytävillä ja osa nykyisten johtoauekan rinnalla. Pidämme tärkeänä, että jatkosuunnittelussa hyödynnetään olemassa olevia johtokäytäviä mahdollisimman paljon ja sijoitetaan uudet johdot jo ennestään infrastruktuurin käytössä oleviin maastokäytäviin aina kun se on mahdollista. Tällä tavoin vähennetään uuden haja-asutusalueita halkovan johtoauekan syntymistä. Samalla on vältettävä voimajohtoreittien suuntaamista kaikkein tuotantokykyisimmille peltolohkoille tai arvokkaimmille metsäkuvioille, mikäli vähemmän haitallisia reittivaihtoehtoja on olemassa.

On myös huomattava, että voimajohtohankkeilla on sosiaalinen hyväksyttävyyden koetuksella maaseutualueilla, jos maankäyttöön kohdistuvat haitat koetaan kohtuuttomiksi. Vaadimme, että hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa kunnioitetaan maaseudun elinkeinoja ja maanomistajien oikeuksia.

Edellytämme, että hankkeen hyötyjen ja kustannusten jakautuminen on oikeudenmukaista. Seuraavassa esitämme huomioita, joilla Harjulinja-hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan välttää ja lieventää maa- ja metsätalouselinkeinoille koituvia haittoja.

Konkreettiset toimenpide-ehdotukset haittojen minimoimiseksi

- **Pylväspaikkojen huolellinen suunnittelu ja maanomistajien kuuleminen:** YVA-ohjelmassa on mainittu, että pylväspaikkojen valintaan vaikuttavat ympäristö-, tekniset ja taloudelliset tekijät. Korostamme, että pylväiden sijaintipaikat on suunniteltava yhteistyössä maanomistajien kanssa. Pylväspaikkojen tulee olla maanomistajien tiedossa jo hyvissä ajoin ennen YVA-selostusvaihetta, jotta he voivat aidosti vaikuttaa suunnitteluratkaisuihin. Jokaiselle tilalle on räätälöitävä paras mahdollinen pylväs sijainti: tavoitteena tulee olla pylväiden sijoittaminen peltojen reunoille tai muuhun vähiten haittaa aiheuttavaan kohtaan, ei keskelle parasta peltoa tai muuten hankalasti viljeltävälle paikalle.

Erityisesti pelloille sijoitettavissa pylväissä suosittelimme käytettäväksi niin sanottuja peltopylväitä eli itsestään seisovia portaalirakenteita, joissa ei tarvita tukiharuksia laajalle alueelle. Tällaiset rakenteet mahdollistavat maatalouskoneiden liikumisen pylvään alapuolella ja vähentävät pysyvää tuotantopinta-alan menetystä. Lisäksi pylväiden korkeuden ja johtimien roikunnan suunnittelussa on

otettava huomioon tilalla käytettävä kalusto (esim. puimurit, sadettimet) turvallisen alikulkukorkeuden varmistamiseksi.

Maanomistajien havaintoja ja paikallistuntemusta on hyödynnettävä: heillä on paras tieto esimerkiksi peltojen märkyysolosuhteista, routivuudesta ja maaperästä, mikä voi vaikuttaa pylvään perustamisen teknisiin ratkaisuihin. Ympäristönäkökulmien osalta pylväiden sijoittelulla voidaan lieventää haitallisia maisema- ja luontovaikutuksia – mutta tämä edellyttää, että maanomistajien näkemykset otetaan alusta alkaen mukaan suunnitteluun.

Haluamme myös kiinnittää huomiota siihen, että yhteis- ja erikoispylväsratkaisut olemassa olevien voimajohtojen kanssa on selvitettävä: Fingridillä on jo pilotoitu 400 kV johtojen sijoittamista samoihin pylväisiin, ja mikäli Harjulinjan reitillä kulkee rinnakkain vanha johto, tulisi vakavasti harkita kahden johdon yhdistämistä yhteispylväisiin haittojen minimoimiseksi

- **Työmaiden tiedottaminen ja työaikojen huomiointi:** On ensiarvoisen tärkeää, että kaikki hankkeen maanomistajat pidetään ajan tasalla hankkeen etenemisestä maastosuunnittelusta rakentamiseen. Fingridin tulee varmistaa, että jokainen maanomistaja saa henkilökohtaisen ilmoituksen johtoalueella tehtävistä maastotutkimuksista ja myöhemmin rakennustöiden aloittamisesta riittävän ajoissa. Pelkkä lehti-ilmoitus tai virallinen kuulutus ei riitä, vaan tiedottamisessa on käytettävä kirjeitä, sähköpostia, tekstiviestiä ja muita mahdollisia kanavia, jotta viesti tavoittaa myös ne maanomistajat, joiden yhteystietoja ei aluksi ole saatavilla.

Työmaiden aikataulujen suunnittelussa on puolestaan otettava huomioon maa- ja metsätalouden vuodenvaihtelu sekä sääolosuhteet. Esitämme, että raskaampia työvaiheita (esim. puuston poisto, perustusten teko pelloilla) ajoitetaan mieluiten kasvukauden ulkopuolelle ja mieluiten aikaan, jolloin maa on roudassa. Näin minimoidaan satovahingot ja maan tiivistymisestä aiheutuvat haitat. Erityisesti kelirikon aikaa keväällä on vältettävä herkillä peltomailla työskentelyä.

Mikäli töitä joudutaan tekemään kasvukaudella, on siitä sovittava maanomistajan kanssa niin, että esimerkiksi korjuutappiota tai rehunteon estymistä ei synny ilman korvausta. Työaikojen osalta urakoitsijoita on ohjeistettava noudattamaan kohtuullisia työaikoja erityisesti asutusten ja kotieläintilojen läheisyydessä: meluvia töitä ei tule tehdä yöaikaan, ja eläinsuojien läheisyydessä on huomioitava eläinten stressiherkkyys. Työmaaviestinnän sujuvuus on myös keskeistä: maanomistajille tulee tiedottaa selkeästi, kehen he voivat ottaa yhteyttä maastossa ilmenevien ongelmien ratkaisemiseksi (esim. urakoitsijan vastaava työnjohtaja ja Fingridin valvoja).

On ratkaisevan tärkeää, että maanomistajat saavat nopeasti yhteyden oikeisiin henkilöihin, jotta mahdolliset virheelliset toimintatavat (esim. väärää reittiä kulkeva työkoneliikenne, ojien tukkeutuminen, luvaton alueen käyttö tms.) voidaan heti korjata ja lisävahingot estää. Hyvin organisoitu tiedotus ja maanomistajien kohteluun panostaminen lisäävät hankkeen hyväksyttävyyttä ja vähentävät ristiriitoja.

- **Johtokäytävän sijainti ja reittivaihtojen optimointi:** Hankkeen YVA-ohjelmassa on esitetty viisi reittivaihtoehtoa, joista valitaan yksi jatkokon. Korostamme, että valittavan reitin on oltava kokonaisuutena se, joka vähiten haittaa maa- ja metsätalouden harjoittamista. Jo edellä olemme tuoneet esiin, että olemassa olevien voimajohtokäytävien hyödyntäminen on ensisijaista ja että peltojen ja metsien pirstominen on minimoitava.

Erityisesti peltoalueilla johtoaukean sijoittelu tulee suunnitella niin, että se myötäilee pellon reunoja tai maastollisia rajoja eikä halkaise isoja lohkoja keskeltä. Tämä helpottaa peltotöitä jatkossa ja säilyttää suurempia kokonaisia viljelyaloja. Metsämailla johto kannattaa pyrkiä sijoittamaan metsäkuvioiden reunoille. YVA-selostuksessa tulee esittää selkeästi, kuinka paljon kutakin maankäyttöluokkaa (pelto, talousmetsä, suojametsä, taajama-alue tms.) kullakin reittivaihtoehdolla jää johtoalueen alle, jotta päätöksenteossa voidaan aidosti punnita reittien eroja maanomistajavaikutusten näkökulmasta.

Samoin on arvioitava, missä määrin kussakin vaihtoehdossa voidaan hyödyntää rinnakkaisjohtamista (uusi linja vanhan viereen) tai jopa samalle pylväälle rakentamista. Korostamme, että yhteispylväiden

käyttö on tehokas keino pienentää uuden johtoaukean maankäyttäjälkeä – Fingrid on itse maininnut pilotoinneissaan, että 400 kV johdot voidaan asentaa samaan pylvääseen olemassa olevan johdon kanssa. Tämän tulisi olla vahvasti esillä yhtenä vaihtoehtojen vertailukriteerinä. Mikäli jossain kohdin reitti kulkee esimerkiksi metsätalousmaiden halki, on selvitettävä, voidaanko johtoalueen leveyttä kaventaa (esim. käyttämällä kompaktimpaa pylvästyyppeä tai sijoittamalla 110 kV ja 400 kV johdot päällekkäin) vaikutusten vähentämiseksi.

YVA-ohjelman liitteessä 3 on ansiokkaasti tarkasteltu luontoarvoja kuuden Natura 2000 -alueen osalta ja päätetty tehdä viidelle kohteelle Natura-arvioinnit varsinaisessa YVA-selostuksessa. Vastaavaa huolellisuutta toivomme sovellettavan reittivalinnoissa maa- ja metsätalousarvojen osalta: herkimmat maatalousalueet ja yhtenäiset metsätilat tulisi säästää, ja ohjata linja tällaisissa kohdissa vaihtoehtoiselle reittiosuudelle, vaikka se toisinaan tarkoittaisi hieman pidempää reittiä tai suurempia kustannuksia. Pitkällä tähtäimellä maatalousmaan arvo ja ruokaturva ovat yhteiskunnalle merkittäviä tekijöitä, jotka tulee asettaa riittävälle painoarvolle ympäristövaikutusten arvioinnissa.

- **Kaapeloinnin vaihtoehtojen selvittäminen:** YVA-ohjelmassa mainitaan, että maa- ja vesikaapelin käyttöä tutkitaan edelleen hankkeen yhteydessä. Suhtaudumme myönteisesti siihen, että maan- tai vesikaapelointi pidetään mukana tarkasteluissa yhtenä vaihtoehtoisena ratkaisuna. Vaikka suurjännitekaapelointi laajoilla osuuksilla on nykyteknologialla kallista ja siihen liittyy epävarmuuksia (esim. vianhaku, korjausajat), sillä on myös kiistattomia etuja tietyissä olosuhteissa.

Osittaisella kaapeloinnilla voitaisiin mahdollisesti välttää kaikkein herkimpien kohteiden haitat – esimerkiksi arvokkaiden maisema-alueiden tai taajamien läheisyydessä maan alle sijoitettu johto säilyttäisi maisemakuvan ja mahdollistaisi maan muun käytön jatkumisen. Samoin lyhyet peltojen poikki kulkevat osuudet voisi joissain tapauksissa toteuttaa kaapelina, jos sillä vältetään merkittävä haitta (kuten pylväiden sijoittaminen keskelle viljelyaukeaa). On riidatonta todeta, ettei koko voimajohtoa voida tarkoituksenmukaisesti kaapeloida, mutta odotamme Fingridin esittävän YVA-selostuksessa perusteellisen selvityksen kaapelointivaihtoehdoista erityisesti ongelmallisimmille reittiosuuksille.

Kaapeloinnin hyödyt – kuten vähäisempi maisemahaitta, pienempi törmäysriski linnustolle sekä maanomistajien kokeman haitan lieventyminen – tulee punnita avoimesti sen kustannuksia ja teknisiä haasteita vastaan. Samalla on syytä tuoda esiin innovatiiviset ratkaisut, joita maailmalla on käytössä pitkäjänteisen sähkönsiirron kaapeloinneissa (esim. HVDC-tekniikka tietyillä osuuksilla, jos se olisi relevanttia). Kannustamme Fingridiä pitämään kaapelointivaihtoehdot mukana jatkosuunnittelussa eikä sulkemaan niitä pois vain tottumuksesta avojohtoratkaisuihin. Yleisön ja maanomistajien silmissä kaapelointi osoittaisi halua panostaa ympäristöarvoihin ja maanomistajien asemaan, mikä voisi parantaa hankkeen hyväksyttävyyttä.

- **Lunastusprosessin kehittäminen ja sopimuksellisuus:** Nykyinen voimassa oleva lunastuskäytäntö johtaa siihen, että Fingrid saa toistaiseksi pysyvän käyttöoikeuden (toisin sanoen rajoittamattoman kestoisen rasitteen) maanomistajan maalle johtoaukeaa varten. Tämä 50 vuotta tai käytännössä toistaiseksi voimassa oleva käyttöoikeuden lunastus on ongelmallinen nopeasti kehittyvässä maa- ja metsätaloudessa. Maanomistajalle maksettava korvaus määritellään kertaluonteisesti hankkeen alkuvaiheessa, mutta linja saattaa pysyä maalla kymmeniä vuosia, jopa yli vuosisadan, ja sinä aikana tilanne muuttuu olennaisesti – esimerkiksi uuden teknologian myötä haitat voivat kasvaa (kuten edellä ruiskudroonien osalta todettiin), tai maan arvo voi nousta. Siksi esitämme, että lunastusluonteisissakin sopimuksissa tulisi olla määräaika, jonka jälkeen ehtoja ja korvauksia tarkistetaan. Esimerkiksi 30 vuotta voisi olla sopiva tarkistusajankohta lunastuskorvauksille.

Tällainen menettely voitaisiin toteuttaa esimerkiksi kirjallisella sopimuksella Fingridin ja maanomistajan välillä lunastusprosessin rinnalla: sovitaan, että 30 vuoden jälkeen arvioidaan hankkeen vaikutukset uudelleen ja päivitetään korvaukset vastaamaan senhetkisiä olosuhteita. Tämä olisi kohtuullista molemmille osapuolille ja loisi maanomistajille tunnetta, että heidän oikeuksiaan suojataan myös pitkällä tähtäimellä. Lisäksi kiinnitämme huomiota lunastusprosessin inhimillisyyteen: nykyisellään monet maanomistajat kokevat olevansa heikommassa asemassa, eikä heidän oikeusturvansa aina toteudu tyydyttävästi pakkolunastuksissa.

On positiivista, että Fingrid pyrkii hankkimaan maanomistajien suostumuksia etukäteen; tätä linjaa on jatkettava. Samalla lunastustoimikunnan prosesseja tulisi kehittää avoimemmiksi ja vuorovaikutteisemmiksi. Esimerkiksi lunastustoimituksen katselmuksissa maanomistajien huolenaiheet on kuultava tarkasti ja ratkaisuja etsittävä yhdessä, eikä vain muodollisesti.

Haluamme myös tuoda esille voimajohdon koko elinkaaren: YVA-ohjelmassa tai hankesuunnittelussa ei juurikaan käsitellä johtojen käytöstäpoiston vaihetta. Ehdotamme, että lunastuslupaon sisällytetään ehto, jonka mukaan hankkeen päättyessä Fingrid vastaa johtoalueen ennallistamisesta alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa siinä määrin kuin mahdollista. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi, että kun linja joskus puretaan käytöstä, Fingrid poistaisi pylväiden perustukset ja muut rakenteet sekä huolehtisi maapohjan ennallistamisesta maa- tai metsätalouden käyttöön. Metsäalueilla tämä voisi tarkoittaa, että johtoaukea perataan pusikoitumisesta ja maanomistajalle tarjotaan mahdollisuus uudelleen metsittää alue; peltoalueilla taas maa muokataan takaisin viljelykuntoon. Tällaiset toimet parantaisivat maanomistajien luottamusta siihen, että he eivät menetä maataan lopullisesti infra-hankkeen vuoksi, vaan että vastuu sen palauttamisesta on hankkeen toteuttajalla.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Harjulinja-hanke on osa valtakunnallista sähkönsiirtoverkon kehittämistä, joka pitkässä juoksussa hyödyttää yhteiskuntaa. Näkökulmastamme on tärkeää varmistaa, ettei tämä tapahdu maaseudun elinkeinojen kustannuksella. Pidämme siis hanketta tietyin edellytyksin hyväksyttävänä, mikäli Fingrid Oyj sitoutuu minimoimaan haitat maa- ja metsätaloudelle, suojelemaan sukupolvien työn tuloksia tiloilla sekä korvaamaan aiheutuvat menetykset reilusti.

Yhteenvetona vaadimme, että maa- ja metsätalouselinkeinojen toimintaedellytykset priorisoidaan Harjulinjan YVA-menettelyssä ja hankkeen toteutuksessa. Tämä tarkoittaa konkreettisesti tilakohtaisten vaikutusten huolellista selvittämistä, reittivalintojen optimointia, tiivistä maanomistajayhteistyötä sekä korvaus- ja lunastuskäytäntöjen uudistamista aiempaa oikeudenmukaisempaan suuntaan. Uskomme, että näiden toimien myötä hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista tulee kattavampi ja tasapainoisempi, ja lopullinen ratkaisu voidaan löytää niin, että sekä sähkönsiirron tarpeet että maaseudun oikeudet intressit tulevat huomioon otetuiksi. Tämä luo pohjan hankkeen sosiaaliselle kestävyydelle ja hyväksyttävyydelle, mikä on edellytys onnistuneelle toteutukselle.

Lopuksi toteamme, että tavoitteenamme on yhteistyössä Fingridin kanssa löytää parhaat mahdolliset ratkaisut, joilla Harjulinja-hankkeen vaikutukset saadaan minimoitua maa- ja metsätalousyrittäjien kannalta. Jatkamme mielellämme vuoropuhelua hankkeen edetessä ja tuomme tarvittaessa lisätietoa tai tarkennuksia esiin. Katsomme, että lausunnossamme esitetyt huomiot ja ehdotukset auttavat parantamaan YVA-selostusta ja myöhempiä suunnitelmia niin, että hanke voidaan toteuttaa onnistuneesti ilman kohtuutonta haittaa sukupolvien työnä rakennetulle maaseudulle.